СОНЦА:
Усход, заход, даўжыня дня:
Мінск — 7.17, 16.30, 9.13;
Віцебск — 7.11, 16.15, 9.04;
Магілёў — 7.06, 16.19, 9.13;
Гомель — 7.01, 16.19, 9.18;
Гродна — 7.33, 16.44, 9.11;
Брэст — 7.27, 16.51, 9.24.

МЕСЯЦ:
Першая квадра 2 лістапада.

ІМЯНІНЫ
Якуба, Ігната, Алісея.

ЗВЯЗДА

5 ЛІСТАПАДА 1992 г.
чацвер, № 224 (22002)

● выдаецца са жніўня 1917 г. ● БЕЛАРУСКАЯ ГАЗЕТА ● цана 1 рубель

РОЗГАЛАС

«Нам сорамна стаяць на праезнай частцы, але інакш нас зноў не пачуюць...»

Учора раніцай настаўнікі школ, выкладчыкі вучылішчаў, тэхнікумаў, ВНУ зноў выйшлі на плошчу Незалежнасці, каб у чарговы раз заявіць аб сваім рашучым патрабаванні да ўлад рэспублікі выконваць артыкул 34 Закона аб адукацыі.

Атмасфера на плошчы была надзвычай гарачай, неспакойнай. Педагагічныя работнікі выказвалі абурэнне тым, што «адукацыйнае пытанне» парламентарыі разглядаць не спяшаюцца. Каб звярнуць на гэта ўвагу сесіі Вярхоўнага Савета, вырашылі паралізаваць рух аўтатранспарту. Многія пасажыры вымушаны былі альбо наогул адкладваць свае справы, альбо бягом бегчы па плошчы, надзвычай незадаволеныя такім «спартыўным выпрабаваннем».

— Я разумею і падтрымліваю патрабаванні настаўнікаў, аднак жа і формы пратэсту трэба абдумваць! — гаварыла кантралёр НВА «Інтэграл» Алена Шлапак. — Нельга выступаць за захаванне закона, адначасова парушаючы яго.

Нягледзячы на настойлівыя заклікі народных дэпутатаў і работнікаў міліцыі пакінуць праезную частку, рух аўтатранспарту быў паралізаваны на працягу амаль што дзвюх гадзін. У 13.00 плошчу запоўнілі людзі ў міліцэйскай форме.

— У чым справа? Ці трэба чакаць разгону мітынгуючых? — звярнулася да маёра Мінскага гарадскога ўпраўлення аб'яднання аховы Васіля Калкова.

— Крыўдна, што нашы настаўнікі паводзяць сябе не па-настаўніцку. Чаму з-за іх павінны цярпець іншыя людзі? Грамадскі парадак павінен быць забяспечаны.

(Заканчэнне на 3-й стар.).

ЛКСМБ ВЫХОДЗІЦЬ З ПАДПОЛЛЯ

У Мінску прайшоў 32-гі з'езд ЛКСМБ, на які было выбрана 46 дэлегатаў ад 9 тэрытарыяльных акруг, з іх прысутнічалі 39. Маладзёжны камуністычны рух не адышоў у нябыт. Сярэдні ўзрост дэлегатаў з'езда — 22 гады. 27 дэлегатаў упершыню выбраны на з'езд ЛКСМБ. Камсамольцы прынялі дэкларацыю «Аб бягучым палітычным моманце», а таксама прызналі, што сённяшні маскоўскі ЛКСМ — арганізацыя ўнітарная. Беларускія камсамольцы звярнуліся да маскоўскіх калег з прапановай аб правядзенні да 1 мая 1993 года 24-га з'езда ВЛКСМ і аб прыняцці «беларускай канцэпцыі» камсамола.

Павел ВАСІН, РІД.

ІНФАРМАЦЫЯ ДЛЯ РОЗДУМУ:

ТАВАРНЫЯ ЗАПАСЫ

Кажуць, што ў апошнія месяцы тавараў стала менш. Не будзем галаслоўна аспрэчваць або пацвярджаць гэтую думку, а лепш прывядзём афіцыяльныя даныя Дзяржкамстата Рэспублікі Беларусь па стану на 1 кастрычніка бягучага года.

Таварныя запасы ў рознічным гандлі па абласцях

	На 1.10.1992 года мільёнаў рублёў у фактычных цэнах	У днях гандальабароту	
		На 1 кастрычніка 1991 года	На 1 кастрычніка 1992 года
Рэспубліка Беларусь	33.689	38	41
Вобласці:			
Брэсцкая	4.628	39	41
Віцебская	5.257	38	46
Гомельская	4.832	38	38
Гродзенская	3.715	39	44
Горад Мінск	5.424	33	33
Мінская	5.287	42	47
Магілёўская	4.546	41	46

Відавочна, што запасы ў беларускага гандлю ёсць, як у цэлым, так і па асобных абласцях. І ў параўнанні з адпаведным перыядам мінулага года іх нават пабольшала. Вось толькі цэны...

АПЕРАЦЫЯ «ГРАНІЦА»

Трое сутак міліцыя прыгранічных раёнаў Віцебшчыны «прыкрывала» сабой паўночныя граніцы рэспублікі.

Пад наглядам знаходзілася кожная лясная дарога, па якой ледзь-ледзь праходзілі машыны. Адну з такіх сцежак, якая вядзе з Полацка ў Асвею, аблюбавалі вадзіцелі вялікагрузных аўтамабіляў. Адзін за адным у міліцэйскую пастку трапілі два латвійскія бензавозы, загружаныя 3.720 літрамі бензіну А-76 і 4.100 літрамі дызпаліва. «КамАЗ» рыжан Я. і Ш., дарэчы, без нумароў, спрабаваў «экспартаваць» восем тон металалому на суму 800 тысяч рублёў. За ім без дакументаў ехаў «МАЗ» рыжаніна П. з васьмю тысячамі літраў дзевяноста трэцяга бензіну. Кожны з вадзіцеляў пакінуў у судзе Верхнядзвінскага раёна па пяць тысяч рублёў штрафу.

Тры дні аперацыі «Граніца» вярнулі рэспубліцы тавараў на суму 46.639.620 рублёў. Акрамя паліва за граніцу спрабавалі вывезці 15 тысяч метраў ізаляцыйнага меднага дроту, 13.500 бляшанак мясных кансерваў, 136 тысяч пачкаў «Астры»... Унушальныя лічбы і сумы можна пералічваць і далей, бо фактаў кантрабанды ажно 819. На КПП таксама не драмалі. Супрацоўнікі Расонскага райаддзела, напрыклад, затрымалі прэзідэнта адной з камерцыйных фірм, у багажніку машыны якога знайшлі наган і патроны. Усё гэта ён, аказваецца, набыў на мінскім птушыным рынку.

Да ведама парушальнікаў, АУС Віцебскага аблвыканкома плануе і ў далейшым праводзіць падобныя акцыі. І ў гэтым спадзяецца на падтрымку ўрада, які яшчэ 22 кастрычніка пазамінулага года даручыў сваім распараджэннем за № 486-р Дзяржэканомплану выдзеліць 35 легкавых аўтамашын для абсталявання спецпунктаў кантролю.

АД ПАРЛАМЕНЦКАГА АГЛЯДАЛЬНІКА

Цяпер — стратэгія стрымлівання і актыўнай абароны. Нейтралітэт — потым

Нейтральнай бяз'ядзернай дзяржавай Беларусь зможа стаць, на жаль, не сёння і не заўтра. Ваенная дактрына (першая за ўсю гісторыю Беларусі), якая абмяркоўвалася днямі за зачыненымі дзвярамі парламента, у поўнай меры адлюстроўвае гэту рэальнасць. Як падкрэсліў міністр абароны Павел Казлоўскі ў час прэс-канферэнцыі, што адбылася пасля закрытага пасяджэння, дактрына будзе дзейнічаць на час пераходнага перыяду, пакуль з Беларусі не выведзены расійскія стратэгічныя сілы, а на радзіму не вернуты ваеннаслужачыя - беларусы.

Абрысы будучай абароннай сістэмы Беларусі ўяўляюцца пакуль што надзвычай агульна і размыта. Імкненне да бяз'ядзернага і нейтральнага статуса, абвешчанае ў Дэкларацыі аб дзяржаўным суверэнітэце, застаецца толькі дэкларацыяй. І шлях да нейтралітэту, хутчэй за ўсё, будзе нялёгкім і працяглым. Прынамсі, у цяперашнім Вярхоўным Савеце нямала прыхільнікаў таго, каб Беларусь далучылася да ваеннага блока, які збірае вакол сябе Масква. Як стала вядома з інфармаваных крыніц, пытанне аб гэтым шырока дыскутавалася за зачыненымі дзвярамі ў час абмеркавання ваеннай дактрыны і засталося адкрытым. Яно, бадай, яшчэ не раз будзе ўзнімацца падчас дзеяння цяперашняга саставу парламента.

Беларусь пасля развалу Варшаўскага Дагавора, а ўслед за гэтым крушэння Савецкай імперыі, апынулася ў даволі няпэўным становішчы з пункту гледжання ваеннай стратэгіі. З аднаго боку, нашы самыя блізкія суседзі — краіны Балтыі — шукаюць гарантый уласнай бяспекі ў як мага больш цесных сувязях з Паўночнаатлантычным блокам — НАТО. З другога — Расія,

(Заканчэнне на 3-й стар.).

ДЗЯРЖАЎНАЯ КІШЭНЬ НЕ БЯЗДОННАЯ:

на ўсе сацыяльныя гарантыі сёння яе не хопіць

Аналізуючы становішча ў сацыяльна-культурнай сферы і па-за ёю, нельга не прыйсці да высновы, што не рэфармаваць яе, прычым карэнным чынам, ужо проста нельга, а рабіць стаўку на касметычныя карэкціроўкі, якія мы практыкавалі да гэтага часу, проста бяссэнсава. Можам згубіць усё.

Галоўная задача заключаецца ў тым, каб з арыентацыяй на дасягнуты ўзровень фінансавання асноўных сацыяльных праграм ужо ў бліжэйшай перспектыве пачаць паэтапную «разгрузку» бюджэту, паэтапна ўключаючы па ўсёй сацыяльнай сферы пазабюджэтныя крыніцы фінансавання, як бы складана і нязвыкла для нас гэта ні было.

Сёння адпаведным міністэрствам і ведамствам, абласцям ставіцца задача вызначыць той мінімум сацыяльных праграм, якія будуць мець гарантаванае і безумоўнае бюджэтнае фінансаванне (такія, як пенсіённае забеспячэнне, абарона інвалідаў, адукацыйная праграма, але толькі ў частцы мінімальных(!) патрабаванняў да адукацыі, праграма нацыянальна-культурнага адраджэння, але толькі ў частцы выключных (!) дзяржаўных інтарэсаў і г. д.).

Неабходна ў сціслыя тэрміны «падчысціць» многія з сацыяльных праграм. Патрабуецца да мінімуму звесці датацыі практычна па ўсіх праграмах, якія датуюцца.

Далей, неабходна распачаць фарміраванне праграм змешанага і пазабюджэтнага фінансавання.

Для многіх сацыяльных праграм крыніцамі пазабюджэтнага фінансавання з'яўляюцца, перш за ўсё, пашырэнне платных паслуг і развіццё ўласнай камерцыйнай дзейнасці — гэта прынцыпова новы аспект у будаўніцтве сацыяльна-культурных праграм на бліжэйшую і больш далёкую перспектывы.

Коратка спынюся на асноўных напрамках.

АДУКАЦЫЯ

Нам трэба ствараць сваю нацыянальную школу. На месцах, асабліва на абласным узроўні, неабходна сістэма новых навучальных устаноў: ліцэяў, гімназій, каледжаў. Не абысціся без пэўных захадаў па стварэнню інтэграваных навучальных устаноў: ПТВ-тэхнікумаў, тэхнікумаў-ВНУ і г. д., бо менавіта праз такія структуры можна больш гібка вырашаць пытанні забяспечанасці кадрамі ва ўмовах рынку працы.

Сёння практычна завершана распрацоўка канцэпцыі нацыянальнай адукацыі, якая хутка будзе прымацца ўрадам рэспублікі. У ёй ёсць усе накірункі сацыяльна-эканамічнага развіцця гэтай сферы, у тым ліку галоўныя: пераход да новай эканомікі сферы адукацыі, пошук розных (не толькі бюджэтных) форм фінансавання.

Тут, увогуле, вялікае поле для манеўру. Многа розных схем. Напрыклад, наступная, якая сёння актыўна абмяркоўваецца. Як я ўжо згадаў, бюджэт забяспечвае толькі выкананне мінімальных дзяржаўных патрабаванняў да зместу адукацыі і навучання.

Цалкам на бюджэце знаходзіцца толькі базавая агульнаадукацыйная школа і цалкам забяспечваецца базавая агульнаадукацыйная падрыхтоўка ў ПТВ, тэхнікумах, ВНУ.

Усе астатнія этапы і ступені адукацыі фінансуюцца з бюджэту часткова альбо цалкам пакрываюцца за кошт пазабюджэтнага фінансавання.

Напрыклад, у дачыненні да вышэйшай школы бюджэтнае фінансаванне забяспечвае толькі вышэйшую агульнаадукацыйную падрыхтоўку (неабходны пералік агульнаадукацыйных курсаў), што дае першую ступень вышэйшай адукацыі і дыплом бакалаўра.

Вышэйшая прафесіянальная падрыхтоўка (дыплом магістра) забяспечваецца альбо на платнай аснове, альбо шляхам увядзення дзяржаўнага крэдытавання (магчыма, і недзяржаўнага) з адтэрміноўкай пагашэння крэдыту, напрыклад, да пяці гадоў, з наступнай беспрацэнтнай выплатай на працягу наступных дзесяці гадоў.

Тут шмат варыянтаў. Напрыклад, пры выдатных поспехах крэдыт пагашаецца дзяржавай.

Увогуле, пад дахам ВНУ, як і пад дахам любой моцнай прафесіянальнай навучальнай установы, павінна функцыяніраваць сетка платных спецкурсаў, якія даюць магчымасць студэнту больш мэтанакіравана рыхтавацца да пасляінстытуцкага жыцця, больш гібка ўлічваць інтэлектуальныя магчымасці і здольнасці студэнта.

Ва ўмовах эканамічнага крызісу не пазбаўлены логікі перавод старэйшай ступені школы (ліцэяў, гімназій, каледжаў) на аплату бацькамі, рознымі фондамі і г. д.

Для змястоўнай рэалізацыі нашай адукацыйнай палітыкі і разам з тым для «разгрузкі» бюджэту важнае месца адводзіцца муніцыпальным фондам адукацыі, якія маглі б атрымліваць ільготныя крэдыты для вырашэння канкрэтных задач (скажам, стварэнне культурна-адукацыйных цэнтраў).

КУЛЬТУРА

Сёння мы блізкія да разумення, што поспех эканамічных праграм у значнай ступені будзе залежаць ад культурна-нацыянальнага адраджэння Беларусі.

У аснове новай культурнай палітыкі:

— стварэнне рэальных сацыяльна-палітычных і эканамічных умоў для ўстанаўлення на тэрыторыі рэспублікі прыярытэтнасці беларускай нацыянальнай культуры, яе каштоўнасцей;

— распрацоўка і ажыццяўленне новых падыходаў і прынцыпаў кіравання культурнай сферай, якія ўлічвалі б сучасныя тэндэнцыі і напрамкі яе развіцця.

Для дасягнення мэт дзяржаўнай культурнай палітыкі і забеспячэння развіцця пазначаных вышэй прыярытэтаў неабходна, на наш погляд, вырашэнне на дзяржаўным узроўні шэрагу вельмі важных задач у розных накірунках.

Аснову нацыянальнай культуры, як вядома, складаюць мова, народныя традыцыі, рамёствы і промыслы, фальклор. Тут трэба падтрымаць і ўзмацніць той «агонь», які яшчэ застаўся, дапамагчы майстрам аб'яднацца ў асацыяцыі, стварыць майстэрні, школы майстроў для перадачы навыкаў і ўмення маладому пакаленню.

На шляхах адраджэння асаблівую ўвагу трэба надаць галоўным сферам нацыянальнай спадчыны. Даволі добра вывучана гісторыя літаратуры, фалькларыстыкі, тэатра, народнага побыту, аднак да гэтага часу няма грунтоўных прац па гісторыі айчыннай навукі, музыкі. Зусім не вывучана духоўна-рэлігійная частка нашай спадчыны. Наспеў час стварыць сінтэтычную гісторыю беларускай культуры і адпаведны банк інфармацыі.

Трэба падумаць, як зрабіць так, каб шмат з таго, што сёння пыліцца ў запасніках, пайшло ў перасовачныя экспазіцыі, знайшло месца ў тых установах культуры, дзе ажыццяўляецца культурна-выхаваўчы працэс. Трэба падумаць і пра тое, каб падрыхтаваць шэраг музейных экспазіцый для дэманстрацыі за мяжой, у тым ліку і на камерцыйнай аснове, што дапаможа набыццю валюты. Можна і трэба абменьвацца экспазіцыямі з нашымі суседзямі (Польшчай, Літвой, Украінай), — гэта добра пасрыяе міжкультурным зносінам, лепшаму паразуменню паміж народамі.

(Заканчэнне на 2-й стар.).

ФАКТ / РАДЫЁФАКТ

За неабходнасць пуску новых блокаў на атамных электрастанцыях Украіны выказаліся ўдзельнікі нарады галоўных інжынераў АЭС у рэспубліцы. Яны адзначылі, што рашэнне аб поўным закрыцці Чарнобыльскай АЭС у 1993 годзе ўзмоцніць энергетычны крызіс на Украіне. Каб пазбегнуць яго, неабходна, на іх думку, пусціць у эксплуатацыю ўжо гатовыя блокі на Ровенскай, Хмяльніцкай і Запарожскай АЭС.

***

Рашэнне прэзідэнта Расіі прыпыніць вывад войск з Балтыі абмеркаваў 4 лістапада Балтыйскі савет у Вільнюсе. Дзяржаўны міністр Латвіі Яніс Дзіневіч лічыць, што, Латвія павінна неадкладна звярнуцца ў розныя міжнародныя арганізацыі.

***

Югаслаўская тэнісістка Моніка Селеш па-ранейшаму займае першы радок у класіфікацыі Асацыяцыі жаночага тэніса.

Мінчанка Наталля Зверава займае ў гэтай класіфікацыі дзевятнаццатае месца. Затое ў спісе тых, хто ў гэтым годзе выйграў найбольш прызавых грошай, Наталля Зверава знаходзіцца на пятым месцы — 550 тысяч 994 долары.

У АБСТАНОЎЦЫ ДАВЕРУ

У Беларусі 1—2 лістапада знаходзіўся з афіцыяльным візітам генеральны сакратар НАТО доктар Манфрэд Вернер. У панядзелак раніцай ён быў прыняты Старшынёй Вярхоўнага Савета рэспублікі Станіславам Шушкевічам. І хоць саракапяціхвілінная гутарка праходзіла за зачыненымі дзвярамі, тых нямногіх імгненняў, якія Вернер і Шушкевіч выкраілі для сустрэчы з беларускімі журналістамі, аказалася дастаткова, каб пераканацца: сустрэча праходзіла ў абстаноўцы даверу, абодва кіраўнікі задаволены яе вынікамі.

Станіслаў Шушкевіч адзначыў, што ён інфармаваў лідэра НАТО аб нязменнасці курсу Беларусі да статуса нейтральнай, бяз'ядзернай дзяржавы. Ён таксама паведаміў, што ў ходзе гутаркі закраналіся праблемы раззбраення, па якіх Беларусь таксама прытрымліваецца цвёрдых пазіцый у поўнай адпаведнасці з заключанымі дагаворамі.

У другой палавіне дня 2 лістапада генеральны сакратар НАТО адбыў з Мінска.

БЕЛІНФАРМ.

«Цукеркі» з пеніцылінавай начынкай

Ці шмат нашаму, постсавецкаму чалавеку патрэбна для поўнага шчасця? Банальнае пытанне — натуральна, няшмат. Адна суграмадзянка наконт гэтага, не задумваючыся, выпаліла: каб каўбаса заканчвалася ў чарзе не перад табой, а за. Вось так, і толькі. Таму няцяжка ўявіць, колькі шчасця было ў жыхаркі Барысава Аксаны Макарыхінай, калі яна даведалася, што атрымлівае кватэру. Прычым не нейкай там палепшанай планіроўкі, а «імпартную» — пабудаваную турэцкай фірмай «Энка» на грошы, выдзеленыя немцамі з выпадку падзення «берлінскай сцяны».

Усялялася сям'я Макарыхіных, як і яшчэ 699 «ячэек нашага грамадства», з пачуццём глыбокай удзячнасці пазбаўленаму напярэдадні пасады «архітэктару перабудовы». Адбылася гэтая падзея ў пачатку сёлетняга года і прынесла правінцыяльнаму беларускаму гарадку Барысаву ледзь ці не сусветную вядомасць. Выгляд дванаццаці камфартабельных дамоў, дзе ўсё імпартнае, пачынаючы ад лямпачак на паверхах і заканчваючы, пардон, унітазамі, выклікаў ва ўладальнікаў ордэраў стан лёгкай эйфарыі.

Макарыхіны ўехалі ў кватэру нумар семнаццаць. Купілі мэблю. Здавалася — жыві, радуйся. Але не, імпартнае шчасце дало трэшчыну ўжо праз чатыры месяцы. Пачалося з «цёмнага» пакоя, людзі называюць яго яшчэ іншы раз «цешчыным». Зазірнуўшы туды, гаспадыня са здзіўленнем убачыла чорна-зялёную цвіль. Выцерла. Праз некаторы час цвіль з'явілася зноў і метадычна пачала «жаваць» шпалеры ва ўсіх пакоях запар. Уключаныя абагравальнікі не дапамагалі. Чорная слізь быццам смяялася з жыльцоў. Ад сцен адсунулі мэблю — дарэмна. Сырасць захапіла кватэру і адпускаць яе ўжо не збіралася. Сцены і столь пакрыліся вільгаццю, стаў дуба паркет, завезены з Турцыі. Макарыхіны тады яшчэ не ведалі, што нешта падобнае адбывалася яшчэ ў некалькіх кватэрах, на чыіх дзвярах была лічба 17. Высветлілася: гэта выпадкова. Аксана Макарыхіна падзялілася бядой з Ірынай Гудковай з суседняга дома. Тая з горыччу махнула рукой: «У мяне праз 2 месяцы тое самае пачалося».

Кватэры з парадкавымі нумарамі 17 размешчаны на пятых паверхах вуглавых пад'ездаў. І, відаць, менавіта таму раней за іншыя, сталі ахвярамі ўсюдыісных грыбкоў. Гудковым, напрыклад, жыццё ў «імпартным» доме абярнулася сапраўднай драмай. Грыбок захапіў акрамя «цёмнага» яшчэ два пакоі, і сям'і давялося перабірацца ў трэці, дзе жыць пакуль сяк-так можна. Дакладней, з пункту погляду медыцыны нельга, але іншага выйсця няма. Так і жывуць у адным пакоі Ірына з мужам Валянцінам і двое дзяцей. Паветра ў доме, як у самым цёмным падвале — цяжкае, затхлае. Праветрываць амаль няма сэнсу. Праз два месяцы жыцця на новым месцы малодшы сын захварэў бранхітам, у старэйшага ўрачы падазраюць астму.

Гудковы звярнуліся за дапамогай у фірму «Энка». Туркі прапанавалі пачакаць да вясны. Маўляў, зімой рабіць рамонт немэтазгодна. Вясной таксама ніхто палец аб палец не ўдарыў — спасаліся на адсутнасць спецыялістаў. І нават нягледзячы на тое, што лета ў гэтым годзе выдалася вельмі гарачае, сырасць не знікла. Наадварот, з тарцовых кватэр грыбок пачаў пранікаць унутр дамоў. Да Гудковых завіталі турэцкія рабочыя, выразалі ў сценах тры вялікія квадраты і пайшлі. Так працягваецца і па сённяшні дзень.

Да верасня пацярпеўшых ад сырасці кватэр было толькі тры, сёння, па самых сціплых падліках, ужо 17. Лічбы даволі адносныя, таму што спецыяльна падлікам ніхто не займаўся. У нас жа заўсёды так: пакуль навала не закране кожнага персанальна, адзінства ў людзях не чакай. Што датычыцца гучна разрэкламаванай «Энкі», дык апошняя, на мой погляд, яўна не спяшаецца разбірацца ў тым, што адбываецца. Фірма ў паскораным тэмпе рыхтуецца да здачы аналагічнай будоўлі ў Слоніме, лічачы Барысаў пройдзеным этапам.

А ў жыхароў, чые дзеці хварэюць з-за падазронай сырасці некалі фешэнебельных кватэр, абурэнне ўжо наблізілася да крытычнага пункту. Адсюль і даволі распаўсюджанае сярод навасёлаў меркаванне — фірма «Энка» нас, мякка кажучы, падманула, пабудаваўшы ў кліматычна капрызнай Беларусі зусім непрыдатныя да нашага тэмпературнага рэжыму дамы. Магчыма, у Турцыі грыбок і не з'яўляўся б, а ў нас праз дзесяць месяцаў эксплуатацыі самы час адкрываць у «імпартным» гарадку пеніцылінавую фабрыку.

Людскія эмоцыі часта неаб'ектыўныя. І таму мы не сцвярджаем, што версія пацярпеўшых ёсць ісціна ў апошняй інстанцыі. Апошняе слова, натуральна, за незалежнымі экспертамі. Мы ж канстатуем неаспрэчны факт: сцены «цвітуць» і жыць у некаторых кватэрах, пабудаваных паважанай «Энкай», проста небяспечна для здароўя.

Далей. Спецыялісты мясцовай КЭЧ сцвярджаюць, што, калі зімой тэмпература будзе ніжэй за 20 градусаў марозу, абавязкова «пацякуць» усе 12 дамоў. Дарэчы, трэшчыны на некаторых сценах можна ўбачыць ужо сёння. Як і паркет, сапсаваліся шпалеры, рассохліся дзверы.

Жыхары стаміліся абіваць парогі турэцкай фірмы, але разумеюць, што мірыцца з цяперашнім становішчам таксама нельга. Апошняя надзея — пасольства Германіі. Адзін прадстаўнік нямецкага боку нядаўна пабываў у Барысаве, аднак «Энка» паказала яму далёка не ўсё, што хацелі б паказаць жыльцы. Выбіральнасць турэцкага боку зусім зразумелая. Нямецкія спецыялісты вядомыя ва ўсім свеце даволі адназначнымі адносінамі да халтуры. Жартаваць яны не будуць. А гэта значыць — «Энка» панясе страты. І немалыя, бо частку прыбытку, атрыманага з агульнавядомых мільёнаў бундэсмарак, давядзецца аддаць на рамонтныя работы. Таму «Энцы» архівыгадна рабіць выгляд, што нічога страшнага ў Барысаве не адбываецца.

Тым больш, што пратрымацца засталося толькі каля двух месяцаў. У студзені заканчваецца тэрмін гадавой гарантыі, і потым «Энка» будзе вызвалена ад якіх-небудзь абавязацельстваў перад нашай рэспублікай. Ці варта пасля гэтага здзіўляцца, што барысаўскіх скаржнікаў у мясцовым прадстаўніцтве фірмы цяпер не прымаюць.

«Не ўсё тое золата, што блішчыць» — сцвярджае народная прымаўка. «Дамы-цукеркі», якія ў свой час так распісвала прэса, на справе аказваецца зусім не тым, што мы сабе ўяўлялі. Начынка ў іх даволі своеасаблівая, калі так можна сказаць — пеніцылінавая. Дарэчы, каго абвінавачваць? Ніхто ж не прымушаў у свой час кіраўніцтва Беларускай ваеннай акругі (цяпер міністэрства абароны) купляць самы танны праект. Хацелася, каб больш і дзешавей...

Дарэчы, ваенныя барысаўскія дамы прынялі (у студзені) і засталіся вельмі задаволенымі. Ніхто і не заўважыў тады, што абяцаная АТС не працуе, а ваду з-за адсутнасці сцёкаў з басейна дзіцячага садка трэба адпампоўваць помпамі...

Заўсёды мы вызначаліся асаблівым пакланеннем усяму замежнаму. У тым жа Барысаве людзі так доўга маўчалі зусім не з-за боязі міжнароднага скандалу. Верылі: капіталісты не могуць, як мы. Значыць, падмануліся?

Не будзем спяшацца з вывадамі. На мой погляд, пакуль яшчэ не позна, трэба стварыць адпаведныя камісіі Савета Міністраў і Вярхоўнага Савета і з дапамогай экспертаў разабрацца, што пабудавана ў Барысаве і што будуецца ў Слоніме. Думаецца, не адмовяцца нам дапамагчы ў гэтым і адказныя работнікі пасольства Германіі.

І не трэба саромецца. Уявіце лепш, што адбылося б у той жа Турцыі, каб мы ім пабудавалі дом, які праз паўгода эксплуатацыі трэба было б рамантаваць. Ляманту было б на ўсю Еўропу. А мы маўчым...

Аляксандр ТАМКОВІЧ.

НА ЗДЫМКАХ:
● Прыгожы гарадок, але...
● У кватэры № 17, дзе жыве афіцэр Валянцін Гудкоў, сцены пакрыліся цвіллю.

Фота Мікалая АМЕЛЬЧАНКІ.

ДА КАНЦА ПАДПІСКІ ЗАСТАЛОСЯ 9 ДЗЁН. ІНДЭКС «ЗВЯЗДЫ» — 63850, ПАДПІСНАЯ ЦАНА НА ПАЎГОДА — 120 РУБЛЁЎ.

ДЗЯРЖАЎНАЯ КІШЭНЬ НЕ БЯЗДОННАЯ

(Заканчэнне. Пачатак на 1-й стар.).

Сёння падрыхтаваны і ўнесены на разгляд Вярхоўнага Савета пэўныя прапановы па скасаванню падаткаў адносна дзейнасці творчых саюзаў, устаноў культуры. Але ўжо зараз творчым саюзам для падтрымання іх дзейнасці да канца 1992 года ўрад выдзеліў звыш 6 млн. рублёў.

Раней былі прыняты адпаведныя ўрадавыя пастановы і выдзелены мэтавыя дзяржаўныя сродкі на дзейнасць нацыянальна-культурных аб'яднанняў: Таварыства беларускай мовы, «Бацькаўшчына».

Што канкрэтна павінен забяспечваць дзяржаўны бюджэт у сферы культуры?

У першую чаргу — матэрыялізацыю ідэі нацыянальна-культурнага адраджэння; развіццё кадравага патэнцыялу нацыянальнай культуры; захаванне і рэстаўрацыю нацыянальных культурных каштоўнасцей, якія маюць сусветнае значэнне (як, напрыклад, Мірскі замак); падтрымку дзейнасці ўстаноў і калектываў, якія маюць агульнаадукацыйнае значэнне (нашы галоўныя тэатры, музеі, бібліятэкі, творчыя калектывы); выкуп нацыянальна - культурных, гістарычных каштоўнасцей, якія знаходзяцца за мяжой; суправаджэнне найбольш важных дзяржаўных нацыянальна-культурных праграм (дзвюх-трох, такіх, як праграма адраджэння беларускай мовы).

Неабходна ў сціслыя тэрміны сфарміраваць сетку рознаўзроўневых фондаў, і галоўны з іх — нацыянальны фонд культуры, у якім змаглі б акумулявацца фінансавыя і матэрыяльныя сродкі, што паступаюць па самых розных каналах, уключаючы валютны.

Неабходна стварыць некалькі буйных грамадска-дзяржаўных фондаў, дзе дзяржава можа выступаць у ролі заснавальніка і пайшчыка фонду, але асноўныя крыніцы паступленняў — пазабюджэтныя.

Ёсць логіка ў стварэнні муніцыпальных фондаў.

НАВУКА

Што датычыцца Беларусі, то я перакананы — яна не мае іншых рэзерваў выйсця на цывілізаваны шлях свайго развіцця, акрамя навукі і ўвогуле інтэлектуальнага патэнцыялу нацыі.

У гэтым павінна быць спецыфіка Беларусі, спецыфіка яе эканамічнай мадэлі. Гэта павінна стаць адметнай рысай і сутнасцю развіцця нашай нацыі.

Сацыяльны рынак — гэта, у першую чаргу, рынак інтэлектуальнай працы. У нашай вытворчасці з цягам часу асноўнае месца зоймуць навукаёмістыя, рэсурса- і энергазберагаючыя тэхналогіі — гэта стратэгічная мэта рэфармацыі нашай эканомікі. Альтэрнатываў тут няма.

Значыць, нам трэба будаваць сваю моцную дзяржаўную палітыку ў галіне навукова-тэхнічнай і інавацыйнай дзейнасці.

Мы зараз паслядоўна паэтапна пераходзім на крэдытаванне прыкладной навукі — і гэта ўжо ў чыстым выглядзе рыначны падыход у навукова-тэхнічнай дзейнасці. Дзяржава павінна ў першую чаргу фінансаваць фундаментальныя даследаванні, даследаванні па праблемах медыцыны, экалогіі, права, нацыянальнага адраджэння.

Сёння патрэбен, па сутнасці, новы падатковы механізм для сферы навукі, які спрыяў бы ў першую чаргу ўзмацненню інавацыйнай дзейнасці. Такі механізм выпрацаваны і, думаю, хутка будзе ўведзены ў дзеянне.

У справе арганізацыі навукі мы паступова пераходзім таксама да стварэння спецыяльных мэтавых фондаў навуковых даследаванняў, міжрэгіянальных навуковых фондаў і спецыяльных навуковых праграм міжрэгіянальнай арыентацыі і інтэграцыі.

СРОДКІ МАСАВАЙ ІНФАРМАЦЫІ

Задачай вялікай дзяржаўнай важнасці з'яўляецца стварэнне сваёй нацыянальна-інфармацыйнай прасторы, якая ў складаны для нашага грамадства час магла б аб'яднаць людзей менавіта на стваральныя, а не разбуральныя ідэі і ўчынкі, даць магчымасць рэспубліцы хутчэй выйсці з крызісу і паўнацэнна ўліцца ў міжнароднае супольніцтва.

Нас папракалі і папракаюць зараз, што ўрад «манапалізаваў» сродкі масавай інфармацыі. Але скажыце, калі ласка, хто што прапанаваў зрабіць, каб рэальна (менавіта рэальна!) падтрымаць нашы асноўныя сродкі масавай інфармацыі, якія сёння апынуліся на мяжы выжывання?

Сёння дзяржава толькі на падтрымку сродкаў масавай інфармацыі выдзеліла датацый амаль на 300 мільёнаў рублёў. У гэтых жорсткіх умовах не закрылася ніводнае (!) з 604 зарэгістраваных выданняў. На ўмацаванне матэрыяльнай базы нацыянальнай тэлерадыёкампаніі ўрадам выдзелена 50 млн. рублёў і 50 тыс. долараў ЗША.

Канешне, праблем і пытанняў тут вельмі многа.

Нас не можа не хваляваць, што толькі 23 працэнты выданняў беларускія, ды і з тых 60 працэнтаў — «раёнкі», тыражы якіх вельмі і вельмі малыя.

Безумоўна, сёння трэба зняць падатковую пятлю з усёй беларускамоўнай прэсы. Трэба даць магчымасць рэдакцыям самім зарабляць грошы.

Неабходна ўвесці і шырока выкарыстоўваць ільготнае крэдытнае фінансаванне прэсы і выдавецкай дзейнасці. Тады будзе магчымасць ствараць акцыянерныя рыначныя структуры ў гэтай сферы.

Але тут павінны быць і моцныя ініцыятывы, як кажуць, знізу. Так, напрыклад, нашай нацыянальнай тэлерадыёкампаніі трэба больш мэтанакіравана падключыцца да выгадных міжнародных праектаў, зарабляць валютныя сродкі і выкарыстоўваць іх для самаразвіцця галіны.

Канешне, недапушчальна зацягваецца ўнясенне на разгляд Вярхоўнага Савета адпаведных законаў па друку і сродках масавай інфармацыі. Без гэтых законаў вельмі цяжка мэтанакіравана вырашыць многія пытанні пабудовы нацыянальнай інфармацыйнай прасторы, распрацоўкі пэўных канцэпцый выдавецкай дзейнасці ў рэспубліцы.

Цяпер коратка аб асноўных накірунках рэарганізацыі інфармацыйнай прасторы.

На дзяржаўным бюджэце плануецца пакінуць некалькі газет і часопісаў, але значна іх узмацніць.

Цэнтральныя бюджэтныя выданні павінны мець моцныя тыднёвыя, рэкламныя і іншыя дадаткі, у тым ліку на літоўскай, польскай, украінскай мовах, дадаткі для нашых дыяспар за мяжой і г. д.

На дзяржаўную датацыю неабходна ўзяць беларускамоўныя, асабліва дзіцячыя выданні.

Практычна ўсе выданні сёння ажыццяўляюць камерцыйную дзейнасць і многія з іх не без поспеху. Праз акцыяніраванне, стварэнне малых ці сумесных прадпрыемстваў, крэдытаванне, ільготныя падаткі, рэкламу можна значна разгрузіць дзяржаўны і муніцыпальны бюджэты і даць магчымасць свабодна і самастойна развівацца выданням у рыначных умовах.

Неабходна ствараць паўнацэнную тэлерадыёкампанію, развіваць першую рэспубліканскую праграму і распачаць стварэнне другой, у тым ліку на камерцыйнай аснове з магчымасцю арэнды эфірнага часу.

Нам здаецца вельмі прывабнай ідэя правядзення адкрытага міжнароднага конкурсу на стварэнне на тэрыторыі рэспублікі акцыянернай тэлерадыёкампаніі па прынцыпу «Захад—Усход».

Усе пытанні, звязаныя з рынкам тэлерадыёпраграм, неабходна перадаць нацыянальнай тэлерадыёкампаніі Беларусі. Такі падыход дасць магчымасць адкрыць крэдытныя лініі пад развіццё кампаніі. Гэты варыянт цяпер у стане вырашэння.

ВЫДАВЕЦКАЯ ДЗЕЙНАСЦЬ

У бліжэйшы час неабходна распачаць акцыяніраванне многіх выдавецтваў. Іншы шлях развіцця паліграфіі цяжка сабе ўявіць.

Але і цяпер можна зрабіць шэраг крокаў, правесці шмат мерапрыемстваў, якія дадуць магчымасць выдавецтвам [illegible]. Напрыклад, [illegible] дэпартамент нацыянальнай філатэліі, [illegible] выйсці ў сусветную філатэлістычную прастору — гэта мільёны і мільёны валютнага прыбытку штогод. [illegible]

Неабходна ўстанавіць дзяржаўную кніжную палату. Сфарміраваць пад яе пэўны фонд выданняў. Правесці ў 1993 годзе нацыянальны кніжны кірмаш [illegible] з удзелам нашай дыяспары. Дарэчы, добра было б, каб яна [illegible] да Міжнароднага кангрэса беларусаў свету, які мае адбыцца вясной наступнага года.

Пры [illegible] выдавецтвы [illegible] неабходна правесці адкрытыя конкурсы на [illegible] выданняў [illegible] дзяржаўнай сімволікі [illegible].

Міхаіл ДЗЯМЧУК,
намеснік Старшыні Савета Міністраў Рэспублікі Беларусь.

(У аснову артыкула пакладзена выступленне на нарадзе кіраўнікоў сродкаў масавай інфармацыі, якая адбылася 29 кастрычніка г. г. у г. Мінску. Ганарар аўтар пералічвае на рахунак дзіцячага аддзялення НДІ радыяцыйнай медыцыны ў Аксакаўшчыне).

Будаўніцтва аб'ектаў за кошт сродкаў, выдзеленых на ліквідацыю вынікаў катастрофы на Чарнобыльскай АЭС у Рэспубліцы Беларусь, за студзень-верасень 1992 года

На ліквідацыю вынікаў катастрофы на Чарнобыльскай АЭС у студзені-верасні г. г. асвоена 17,2 мільярда рублёў капітальных укладанняў, у тым ліку выканана будаўніча-мантажных работ на 14,1 мільярда рублёў.

На будаўніцтва аб'ектаў невытворчага прызначэння зрасходавана 11,5 мільярда рублёў капітальных укладанняў, або 67 працэнтаў да агульнага аб'ёму капітальных укладанняў, з іх на жыллёвае будаўніцтва — 6,4 мільярда рублёў, або 37 працэнтаў.

За кошт сродкаў, выдзеленых на ліквідацыю вынікаў катастрофы на Чарнобыльскай АЭС, за дзевяць месяцаў г. г. пабудавана 5,6 тысячы кватэр агульнай плошчай 370,2 тысячы квадратных метраў, або 35 працэнтаў да гадавога плана, [illegible] для перасялення жыхароў з забруджаных радыенуклідамі раёнаў Гомельскай і Магілёўскай абласцей — 3,8 тысячы кватэр агульнай плошчай 252,3 тысячы квадратных метраў.

Уведзены ў дзеянне агульнаадукацыйныя школы на 5.495 вучнёўскіх месц, дашкольныя ўстановы — на 1.205 месц, бальніцы — на 210 ложкаў, амбулаторна-паліклінічныя ўстановы — на 680 наведванняў у змену, клубы і дамы культуры — на 900 месц.

За студзень-верасень г. г. уведзена ў эксплуатацыю 103,8 кіламетра водаправодных сетак, 13,5 кіламетра сетак каналізацыі, 8 кіламетраў цеплавых сетак, 13,1 кіламетра газавых сетак (у сельскай мясцовасці — 10,4 кіламетра).

З агульнага аб'ёму 48 працэнтаў капітальных укладанняў было накіравана на будаўніцтва аб'ектаў вытворчага прызначэння. За кошт гэтых сродкаў уведзена ў дзеянне 700 квадратных метраў [illegible] складаў, 75 кіламетраў [illegible], 45,7 кіламетра [illegible], 126,9 кіламетра ліній электраперадачы напружаннем 0,4 кВ, 508,1 кіламетра аўтамабільных дарог, у тым ліку 226,1 кіламетра дарог унутрыгаспадарчага значэння.

Агульны аб'ём падрадных работ, выкананых падраднымі будаўнічымі арганізацыямі на будаўніцтве аб'ектаў па праграме ліквідацыі катастрофы на Чарнобыльскай АЭС, за студзень-верасень г. г. склаў 12,1 мільярда рублёў, у тым ліку ўласнымі сіламі 11,7 мільярда рублёў, або 84 працэнты да гадавога плана, з іх арганізацыямі канцэрна «Беларусьэнергабуд» — 86 працэнтаў, карпарацыі «Белбуд» — 85 працэнтаў, Белсельбуда — 80 працэнтаў, канцэрна «Мінскбуд» — 76 працэнтаў да гадавога плана.

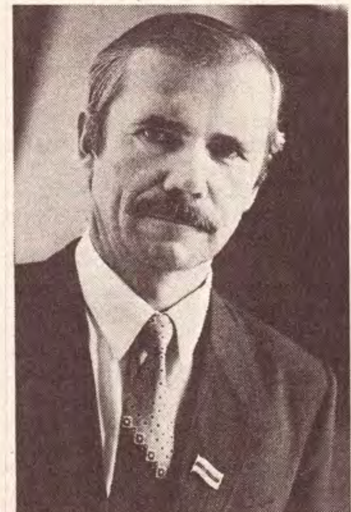
Дзяржкамстат Рэспублікі Беларусь.

АКТУАЛЬНАЕ ІНТЭРВ'Ю

Лепш дрэнны, але працуючы закон, чым ніякага

Прызнацца, мяне некалькі здзівіла рашэнне народнага дэпутата рэспублікі Вячаслава Віктаравіча ЛЮБАВІЦКАГА пакінуць пасаду сакратара Камісіі Вярхоўнага Савета па пытаннях нацыянальнай бяспекі, абароны і барацьбы са злачыннасцю і даць згоду ўзначаліць пракуратуру Брэсцкай вобласці. Кола праблем, якімі займалася камісія, вельмі шырокае, іх актуальнасць для станаўлення маладой суверэннай дзяржавы—надзвычайная. Ужо адно разуменне гэтага павінна было, на маю думку, прымусіць Любавіцкага зрабіць выбар на карысць працы заканадаўцы, а не практыка, які гэтыя законы ўвасабляе ў жыццё. Ці я памыляюся?

З такога пытання і пачалася наша гутарка.

— Для мяне гэта быў нялёгкі выбар. Як чалавеку дысцыплінаванаму, які не прывык кідацца з месца на месца, патрэбны вельмі важкія аргументы, каб прыняць канчатковае рашэнне. Якія? Па-першае, работа, як вы сказалі, заканадаўцы застаецца за мной. Народны дэпутат незалежна ад таго, працуе ён на прафесіянальнай аснове ці не, абавязаны прымаць удзел у распрацоўцы і прыняцці законаў, можа выступіць у парадку заканадаўчай ініцыятывы з любымі прапановамі. Мне, як юрысту, было б недаравальна, каб я не выкарыстаў такую магчымасць. А па-другое, гаворачы словамі паэта, «теория мертва, а древо жизни зеленеет»,—толькі практыка можа паказаць, наколькі жыццяздольны закон прыняў парламент, якія памылкі пры падрыхтоўцы былі дапушчаны, што трэба тэрмінова паправіць. Гэты момант стаў пераканаўчым у маім рашэнні прыняць прапанаваную пасаду пракурора Брэсцкай вобласці.

Як прыклад прывяду ўсім вядомыя факты з абмеркавання на сённяшняй сесіі пытання аб рэферэндуме. Яно яскрава паказала, што ў адпаведным законе шмат недарэчнасцей. Менавіта яны паставілі ў цяжкае становішча і ініцыятараў народнага галасавання, і Цэнтральную камісію па рэферэндуму, і Прэзідыум Вярхоўнага Савета, і сам Вярхоўны Савет. А спачатку здавалася, што ў законе няма слабых месц, мы ганарыліся ім. Практыка ж, жыццё далі іншую ацэнку — процілеглую.

— Згодзен, пераканалі. А якімі былі вашы першыя крокі? Мне ў Брэсце даводзілася чуць, што вы пачалі даволі крута, ледзь не з разгону кадраў — прабачце за лабавое пытанне.

— Абсалютная большасць работнікаў пракуратуры—чэсныя і добрасумленныя, высокапрафесіянальныя людзі. Але калі ігнараванне дысцыпліны, парадку, законнасці зыходзіць ад некаторых яе прадстаўнікоў, то ці маем мы маральнае права патрабаваць выканання законаў ад іншых? Думаю, адказ відавочны. Рабіць выгляд, што ад панібрацтва, прыяцельскіх і дзелавых адносін (у дужках зазначу, нават з былымі абвінавачанымі) не церпіць аўтарытэт пракуратуры і дзяржавы, органаў улады, — не магу. Скажыце, якая была б ваша рэакцыя, каб вы даведаліся, што следчы садзейнічаў еламу абвінавачанаму ў куплі-продажы аўтамашыны? Выраз «гонар мундзіра» набыў з лёгкай рукі і вашага брата-журналіста негатыўнае адценне. А дарэмна. Мундзір пракурора, як і яго сумленне, павінны быць чыстымі, без плямаў.

— Хацелася, каб наша размова на гэту тэму была скіравана ў фактычнае рэчышча.

— Калі ласка. Каб мець рэальнае ўяўленне аб стане спраў ва ўласным ведамстве, мы наладзілі шэраг комплексных праверак. Адна з іх—у Ганцавіцкім раёне—паказала, што пракурор У. Курашэвіч, назначаны на пасаду два гады назад, фактычна пракурорам не стаў. Так, ён не зрабіў ніякіх памылак, таму што наогул нічога не рабіў. За гэты час ні па адной справе ён не падтрымаў дзяржаўнага абвінавачвання, не прыняў удзелу і ў разглядзе грамадзянскіх спраў, даў згоду на прыпыненне следства па 14 крымінальных справах, па 8 з якіх пракуратуры вобласці прыйшлося яго ўзнавіць. За такія адносіны да выканання сваіх абавязкаў калегія пракуратуры вырашыла зняць Курашэвіча з займаемай пасады. І калі гэта нехта расцэньвае як разгон кадраў, то я хацеў бы пачуць адказ на пытанне: «Што такое патрабавальнасць?»

У разгуле злачыннасці, якая захліснула наша грамадства, прымаемыя меры павінны быць адэкватнымі небяспецы. І перш за ўсё ў арганізацыі работы праваахоўных органаў. Гэта патрабаванне не асабіста Любавіцкага, а ўсяго грамадства, хлебам якога, дарэчы, мы кормімся.

— Вячаслаў Віктаравіч, у апошні час на старонках прэсы замільгалі прозвішчы вялікіх і маленькіх начальнікаў Брэстчыны, якія гужом пайшлі супрацоўнічаць з камерцыйнымі структурамі або ўладкавалі туды сваіх жонак, дзяцей, родзічаў. У іх раптам адкрыўся вялікі талент бізнесменаў. А калі «вялікі талент», то, самі разумееце, — вялікія грошы...

— Вы закранулі балючую праблему, характэрную не толькі для Брэстчыны. У ёй два бакі—прававы і маральны. Карыстаючыся службовым становішчам і прававым бязладдзем у нашай маладой дзяржаве, некаторыя дзяржаўныя чыноўнікі кінуліся «каваць манету». Для мяне гэта адзін з відаў карупцыі, падману грамадства. Але, на жаль, нашы законы пакуль што пра гэта маўчаць. Складваецца парадаксальная сітуацыя. З аднаго боку, усе бачаць нахабнасць некаторых прадстаўнікоў уладных структур, калі камерцыйная ржа імкліва раз'ядае дзяржаўны механізм, шырыцца так званая прыхватызацыя, узнікаюць сямейныя і кланавыя бізнес-групоўкі, а з другога—усё быццам бы па закону. Вось і застаецца праваахоўным органам выступаць у нязвыклай для нас ролі—заклікаць не да выканання закона (а яго няма), а звяртацца да сумлення, гонару і іншых маральных катэгорый. Што ў нашым выпадку справа марная. Не, лепш дрэнны, але працуючы закон, чым ніякага.

Зыходзячы з жорсткай рэчаіснасці, пракуратура рэспублікі разам з МУС і КДБ прапанавалі разгледзець на гэтай сесіі праект пастановы «Аб мерах па ўзмацненню барацьбы са злачыннасцю ў сферы эканомікі і карупцыяй». Там прадугледжаны шэраг дапаўненняў і змяненняў у існуючым заканадаўстве. Да ліку найбольш злабадзённых я аднёс бы забарону кіраўнікам, служачым і спецыялістам дзяржаўных прадпрыемстваў і ўстаноў займацца прадпрымальніцкай дзейнасцю, у тым ліку праз пасрэднікаў і давераных асоб. Інакш існуючае бязмежжа перапампоўвання сыравіны, станкоў, абсталявання ад дзяржавы, народа да спрытнюг спыніць немагчыма.

— Мне здаецца, Вячаслаў Віктаравіч, што вы—аптыміст. Гідру карупцыі ды нейкай пастановай. Несур'ёзна. А з іншага пункту гледжання — што, калі бацька дэпутат ці старшыня Савета, то жонцы, сыну нельга і бізнесам займацца? А правы ча-ла-ве-ка? Здаецца, нават там, за «бугром», такога няма. Што, мільярдэр Перо, калі стане прэзідэнтам ЗША, адмовіцца ад усіх сваіх прадпрымальніцкіх праектаў? Раздасць фірмы, фабрыкі і заводы бедным?

— Я тут не іранізаваў бы. І такія аналогіі не праводзіў. У іх уладараць права, закон, а ў нас—дзікунства. Дэкларацыя аб даходах там звычайная рэч, а ў нас—дэбаты аб правах чалавека! Якія правы, калі нас сярод белага дня распранаюць, а мы ў ладкі пляскаем? А па-другое, калі ваш бацька старшыня Савета ў раёне ці вобласці, то, будзьце добрыя, займайцеся бізнесам у іншым рэгіёне. Гэта тыя абмежаванні, якія, лічу, павінны быць абавязковымі. Але і яны могуць не спрацаваць пры адсутнасці апазіцыі, канкурыруючых партый, нарэшце, такога развіцця дэмакратыі, пры якім любое парушэнне законнасці з боку маючых уладу атрымлівала б належную грамадскую ацэнку.

— У кантэксце сказанага вамі вялікае значэнне будзе мець прыняцце Вярхоўным Саветам Закона аб пракуратуры.

— Так, такое пытанне ўключана ў парадак дня цяперашняй сесіі. Аднак мяне бянтэжыць жаданне некаторых надаць пракуратуры ролю толькі гаворачага боку ў судовым працэсе, абмежаваць яе функцыі, нават выкінуць раздзел «Пракуратура» з праекта Канстытуцыі. Да чаго гэта можа прывесці, думаю, тлумачыць не трэба. Таму што акрамя пракуратуры, больш няма каму займацца наглядам за выкананнем закона міністэрствамі, ведамствамі, партыямі, службовымі асобамі і грамадзянамі. Ёсць дзесяткі прыкладаў невыканання прынятых законаў ніжэйстаячымі Саветамі, але абмяжуюся адным. Да гэтага часу ў Столінскім раёне не створаны спецыяльны фонд зямельнага запасу, чым тармозіцца рэалізацыя пастановы Вярхоўнага Савета аб правядзенні зямельнай рэформы. Прывяду агульную лічбу. За 9 месяцаў бягучага года пракуратурай вобласці ўнесена 46 пратэстаў на незаконныя рашэнні мясцовых Саветаў. І так па многіх пазіцыях. Вось чаму патрэбна моцная, незалежная, высокапрафесіянальная пракуратура. Пакуль жа ў нас нават няма паўнамоцтваў, каб прымусіць таго ці іншага чыноўніка прыйсці ў пракуратуру для дачы тлумачэнняў.

— Здаецца, зараз у нас толькі лянівы не скардзіцца і не патрабуе нейкіх надзвычайных паўнамоцтваў для выканання сваіх абавязкаў. Старшыня Савета Міністраў патрабуе, Прэзідыум Вярхоўнага Савета таксама, пракуратура туды ж, у мясцовага кіраўніцтва, паводле яго запэўніванняў, наогул рукі звязаны. Атрымліваецца, што толькі ў нас, радавых грамадзян, поўная свабода...

— Ведаеце, раўнавага, незалежнасць адна ад адной трох улад — гэта не наша пажаданне, а неабходны элемент нармальнага функцыяніравання прававой дзяржавы. Таму я вяду гаворку не аб надзвычайных паўнамоцтвах ці прывілеях, а пра нармальныя, зразумелыя і тэлефоннаму слупу ўмовы працы. Пракуратура ніколі не стане незалежнай, пакуль пракуроры будуць выпрошваць кватэры сваім супрацоўнікам, тэлефоны, месцы ў дзіцячых садках і гэтак далей. Кожная такая просьба нараджае просьбу ў адказ і пацвярджае прымаўку: хто плаціць, той і музыку заказвае.

— Вячаслаў Віктаравіч, разумею, набалела ў вас. Адыдзем крышачку ад тэмы. Можна, я паспрабую адгадаць, як вы прагаласавалі: «за» рэферэндум ці «супраць»?

— Калі ласка. Галасаванне было пайменным, таму хаваць сваю думку не мае сэнсу. Я быў супраць.

— **Чаму, прабачце?**

— Дарэчы, так зрабілі амаль усе юрысты. Думаю, яны, як ніхто, ведаюць, што абвальны працэс змены ўлады ў час ломкі грамадска-палітычнай сістэмы можа прывесці да такіх катаклізмаў, страшныя вынікі якіх зведаем не толькі мы, а і нашы дзеці, унукі. А я не хачу, каб яны на Дзяды спявалі на магілах продкаў: «Вы жертвою пали в борьбе роковой...».

Інтэрв'ю вёў Міхаіл МІХАЕВІЧ.

У ЧАРНОБЫЛЬЦАЎ— СВАЯ ГАЗЕТА

Ад гэтай рэальнасці нікуды не дзецца — сотні тысяч дзяцей і дарослых жывуць і будуць жыць на забруджанай радыяцыяй зямлі. Выйсце бачыцца ў згуртаванні, дапамозе адзін аднаму. І тут нам не абысціся без друкаванага органа. Больш таго, такая газета ўжо ёсць — гэта «Экологический вестник», які выходзіць на працягу трох гадоў у Гомелі і мае сёння больш за 50 тысяч чытачоў. Са сваіх старонак ён пастаянна інфармуе аб ходзе ліквідацыі вынікаў чарнобыльскай бяды, расказвае аб лёсе ліквідатараў, публікуе дакладныя паведамленні аб становішчы на ЧАЭС і звесткі аб радыяцыйнай абстаноўцы ў гарадах і вёсках, парады вучоных і спецыялістаў. У полі зроку «Экологического вестника» таксама аператыўная і цікавая інфармацыя па ўсім спектры экалагічных праблем.

Нядаўна «ЭВ» атрымаў статус рэспубліканскай газеты. Таму са студзеня 1993 года не толькі ў гамяльчан, але і ў жыхароў усіх абласцей Беларусі будзе магчымасць пазнаёміцца з гэтым цікавым выданнем. Гэта газета для тых, хто прайшоў скрозь горан Чарнобыля, хто пацярпеў ад трагедыі і хоча ведаць праўду аб яе выніках, хто не абыякавы да чужой болі і змагаецца за тое, каб не дапусціць новых экалагічных катастроф.

Таму мы звяртаемся да вас, ліквідатары, да вас, пацярпеўшыя, да ўсіх жыхароў рэспублікі і спадзяёмся на разуменне і падтрымку. Індэкс «Экологического вестника» — 63136. Падпісная цана на паўгода ўсяго 72 рублі.

Аляксандр ЛУКОЎСКІ,
старшыня Гомельскага абласнога аб'яднання «Інваліды ЧАЭС».

Аб жыллёвым будаўніцтве ў Рэспубліцы Беларусь

На будаўніцтва жылых дамоў за кошт усіх крыніц фінансавання ў 1992 годзе накіравана 31,8 млрд. рублёў капітальных укладанняў, у тым ліку 20,6 млрд. рублёў дзяржаўных капітальных укладанняў, або 65 працэнтаў. За 9 месяцаў выкарыстана 21,5 млрд. рублёў капітальных укладанняў, або прыкладна на ўзроўні адпаведнага перыяду мінулага года.

За гэты перыяд здадзена ў эксплуатацыю 30,8 тыс. новых кватэр агульнай плошчай 2.015,9 тыс. квадратных метраў.

У Рэспубліцы 70 працэнтаў уведзенага жылля пабудавана за кошт дзяржаўных сродкаў. За кошт гэтых сродкаў уведзена ў дзеянне каля 22 тыс. кватэр агульнай плошчай 1413,2 тыс. квадратных метраў, у тым ліку 422 тыс. квадратных метраў, або 30 працэнтаў, за кошт сродкаў рэспубліканскага бюджэту.

Для жыллёва-будаўнічых кааператываў за 9 месяцаў 1992 года ўведзена ў дзеянне 4,3 тыс. кватэр агульнай плошчай 255,5 тыс. квадратных метраў.

Удзельная вага агульнай плошчы індывідуальных жылых дамоў у агульным аб'ёме ўведзенага за 9 месяцаў жылля склала 9 працэнтаў супраць 6 працэнтаў у студзені—верасні 1991 года.

У сельскай мясцовасці ўведзена ў эксплуатацыю 18 працэнтаў агульнай плошчы жылых дамоў ад агульнага ўводу. За 9 месяцаў уведзена ў дзеянне 4,4 тыс. кватэр агульнай плошчай 353,9 тыс. квадратных метраў, або 52 працэнты да адпаведнага перыяду мінулага года. За кошт сродкаў калгасаў пабудавана 74,9 тыс. квадратных метраў жылля, што складае 21 працэнт ад агульнага ўводу ў сельскай мясцовасці.

За кошт сродкаў, выдзеленых на ліквідацыю вынікаў катастрофы на Чарнобыльскай АЭС, уведзены ў дзеянне 5,6 тыс. кватэр агульнай плошчай 370,2 тыс. квадратных метраў. Для сем'яў, якія перасяляюцца з раёнаў Гомельскай і Магілёўскай абласцей, за 9 месяцаў г. г. уведзена ў эксплуатацыю 3,8 тыс. кватэр агульнай плошчай 252,3 тыс. квадратных метраў.

Дзяржкамстат Рэспублікі Беларусь.

ЗВАРОТ

ВЫКАНКОМА КАПЫЛЬСКАГА ГАРСАВЕТА ДА ДЭПУТАТАЎ ВЯРХОЎНАГА САВЕТА РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ

З першага ліпеня 1992 года ў Беларусі дзейнічае Закон аб прыватызацыі жылля. Уся работа і адказнасць па яго ажыццяўленню фактычна ўскладзена на мясцовыя выканкомы.

Гэту працу мы імкнёмся выканаць добрасумленна. Аднак недакладнасць многіх палажэнняў Закона і інструкцыі па прыватызацыі жылля перашкаджае такой працы. На вялікі жаль, не існуе нарматыўных актаў, якія павінны не дапусціць злоўжыванняў у час прыватызацыі жылля. Блытаніна, якая ўзнікла ў час продажу жыллёвага фонду па Пастанове Саўміна № 67, працягваецца.

Не ў аднолькавае становішча пастаўлены нават інваліды вайны, якія выкупілі жыллё і прыватызуюць яго па закону, з тымі, хто пабудаваў дом за ўласныя сродкі ці памёр і пакінуў удаву. Многія імкнуцца прыватызаваць па некалькі кватэр, дзеля гэтай мэты нават ідуць на фіктыўныя скасаванні шлюбаў. Не зроблены заслон і для тых, хто прыватызаваў кватэру ў адным горадзе Беларусі ці ў якойсьці краіне СНД і атрымлівае зноў кватэру — у другі раз. Такой вакханаліі, на нашу думку, садзейнічае пазіцыя адказных кіраўнікоў урада, якая выражана ў тым, што грамадзяне маюць права на аснове Закона аб уласнасці мець і па дзесяць кватэр. Правы чалавека на некалькі кватэр мы не аспрэчваем, але хай будуе іх за ўласныя, а не за дзяржаўныя сродкі. Дзяржаўнае будаўніцтва ў маленькіх гарадках фактычна спынена, а кола людзей, якія маюць права па закону на нечарговае атрыманне кватэр (суддзі, пракуроры і іх намеснікі, работнікі міліцыі і г. д.), увесь час расшыраецца, але матэрыяльна не падмацоўваецца, што выклікае справядлівае абурэнне грамадзян, калі адзіную кватэру вымушаны аддаваць нечаргавіку.

Мы заклікаем дэпутатаў Вярхоўнага Савета як мага хутчэй прыняць дадатковыя акты па прыватызацыі жылля, якія ліквідуюць магчымасці для злоўжыванняў і паскораць працэс прыватызацыі. І было б справядліва, каб прыватызацыя жылля ішла поруч і адначасова з прыватызацыяй іншай дзяржаўнай маёмасці, у тым ліку і зямлі — асноўнага нашага багацця. Упэўнены, што такія акцыі дапамогуць стабілізаваць як палітычнае, так і эканамічнае становішча ў нашай дзяржаве.

Старшыня выканкома Капыльскага гарсавета Б. БАГДАНОВІЧ.

У рэдакцыю газеты «Звязда»

Сёння жыццё задае пытанняў больш, чым прапануе адказаў на іх. Такі час. І ў гэтых умовах пытанне «ці лёгка быць маладым?» выглядае не проста крыкам душы таленавітага мастака, а надзвычай рэальнай і сур'ёзнай праблемай сённяшняга жыцця.

Як пражыць студэнту на яго стыпендыю? Куды пайсці працаваць маладому спецыялісту? Дзе жыць маладой сям'і? Хто дапаможа пачынаючаму прадпрымальніку? Хто падтрымае маладыя таленты? Пытанні, пытанні, пытанні... І гэта толькі нязначная частка іх. Тыя, што ляжаць, як гаворыцца, на паверхні. А колькі іх яшчэ, маладзёжных праблем, — глыбокіх, важных, значных! І толькі комплексная рэалізацыя дзяржаўнай маладзёжнай палітыкі можа паспрыяць паспяховаму іх вырашэнню.

Улічваючы ўсю вастрыню маладзёжных праблем у рэспубліцы, урад і ўтварыў Камітэт па справах моладзі пры Савеце Міністраў Рэспублікі Беларусь. Рашэнне адказнае і своечасовае. Папракаць урад у стварэнні новай бюракратычнай структуры проста недарэчна: у штаце новага Камітэта ўсяго 10 чалавек. А вось задачы на яго ўскладзены сур'ёзныя: узаемадзеянне з дзяржаўнымі органамі і грамадскімі маладзёжнымі арганізацыямі ў галіне маладзёжнай палітыкі; падрыхтоўка праектаў заканадаўчых актаў; распрацоўка рэспубліканскіх комплексных і мэтавых праграм па рэалізацыі дзяржаўнай маладзёжнай палітыкі; работа па прафілактыцы правапарушэнняў і стварэнне аб'ектаў сацыяльнай дапамогі моладзі і падлеткам; узаемадзеянне з міністэрствамі і ведамствамі па пытаннях арганізацыі працы і быту, адукацыі, сацыяльнай абароны маладых грамадзян, працаўладкавання моладзі, прафесійнай перападрыхтоўкі, аховы здароўя і адпачынку і г. д.

У лістападзе Камітэт па справах моладзі плануе арганізаваць сустрэчу прадстаўнікоў беларускай моладзі з кіраўніцтвам урада рэспублікі. Каб яна прайшла як мага больш плённа, супрацоўнікі Камітэта звяртаюцца да ўсіх, каго хвалююць праблемы моладзі, з просьбай выносіць свае заўвагі, выказваць парады, прапаноўваць канкрэтныя акцыі і праграмы па тэлефонах 29-30-01, 29-38-77.

Наш адрас: 220030, г. Мінск, вул. К. Маркса, 40.

Старшыня Камітэта па справах моладзі пры Савеце Міністраў Рэспублікі Беларусь М. ПАДГАЙНЫ.

РЭХА ПУБЛІКАЦЫІ

Не варта лаяць дыпламатаў, бо не заслужылі

У артыкуле карэспандэнта «Звязды» Людмілы Лазовік «Мядзведжая паслуга?» («Звязда» за 13 кастрычніка 1992 г.) прагучала сур'ёзная крытыка ў адрас кіраўніцтва беларускага дыпламатычнага корпуса ў сувязі з парафіраваннем 30 верасня ў Мінску пагаднення паміж Рэспублікай Беларусь і Злучанымі Штатамі Амерыкі адносна ліквідацыі аварыйных сітуацый і распаўсюджвання зброі масавага знішчэння. На падставе вырваных з тэксту пагаднення артыкулаў Л. Лазовік даволі рашуча заяўляе: «Але дазвольце спытаць, навошта нам такая дапамога, калі бок, які яе прадастаўляе, не збіраецца несці ніякай адказнасці за вынікі выкарыстання гэтай дапамогі?»

Што ж выклікала такую рэакцыю аўтара? Чытаем: «Міністэрства абароны ЗША і ЗША не нясуць адказнасці за забеспячэнне адпаведнага выкарыстання матэрыяльна - тэхнічных сродкаў, навучання і паслуг, прадастаўленых у адпаведнасці з гэтым пагадненнем, а таксама ў любым выпадку, калі матэрыяльна-тэхнічныя сродкі, навучанне і паслугі не забяспечваюць запланаваныя ўзроўні функцыяніравання».

На першы погляд, Л. Лазовік мае рацыю. Але гэта толькі на першы погляд, калі забыць, аб чым ідзе гаворка ў пагадненні. А ў ім ідзе гаворка аб дапамозе ў наладжванні сістэмы экспартнага кантролю з мэтай прадухілення распаўсюджвання ядзернай зброі. Гэты кантроль будзе ажыццяўляцца службамі Беларусі, і адказваць за вынікі работы перад урадам рэспублікі таксама будуць нашы спецыялісты. Відавочна, што ЗША і не павінны несці адказнасць за яе вынікі. Дазволю сабе ўслед за Л. Лазовік прывесці такі прыклад: багаты спонсар дае грошы селяніну, каб той набыў трактар, пры ўмове, што за магчымыя вынікі (напрыклад, селянін набыў дрэнны трактар ці наогул патраціў грошы на нешта іншае) адказвае толькі сам селянін, а не спонсар. Думаю, што селянін не будзе пярэчыць супраць такой умовы. Тым больш, што ў выпадку, які звязаны з падпісаннем пагаднення з ЗША, была праведзена сур'ёзная работа юрыстаў, якім было вельмі няпроста ўзгадняць такія пытанні па той прычыне, што заканадаўства ЗША і Беларусі вельмі розніцца. Думаю, чытачу будзе цікава даведацца: падобнае пагадненне падпісана таксама паміж Расіяй і ЗША, але на больш жорсткіх умовах.

У выніку перагавораў дэлегацыя ЗША зразумела: Беларусь — вароты ў Еўропу, і трэба звярнуць асаблівую ўвагу на магчымасць несанкцыяніраванага транзіту праз яе тэрыторыю ядзернай зброі, яе кампанентаў і іншых небяспечных рэчываў. Гэтая акалічнасць вымушае краіны Захаду разглядаць сваю дапамогу нам адначасова як дапамогу і сабе. Адпаведным пунктам было дапоўнена пагадненне. Такім чынам, на маю думку, кіраўніцтва беларускага Міністэрства замежных спраў зрабіла вельмі важную і плённую справу.

У. БАРЫШЭЎСКІ,
дырэктар НДІ ядзерных праблем пры Белдзяржуніверсітэце, прафесар.

РОЗГАЛАС

ЦЯПЕР—СТРАТЭГІЯ СТРЫМЛІВАННЯ І АКТЫЎНАЙ АБАРОНЫ. НЕЙТРАЛІТЭТ—ПОТЫМ

(Заканчэнне. Пачатак на 1-й стар.).

адыходзячы ад узрушэнняў, зноў пачынае ўцягваць у сферу сваіх ваенна-стратэгічных інтарэсаў усіх бліжэйшых суседзяў, ставячы на мэце аднаўленне былой сваёй магутнасці і ўплыву. Беларусі, стоячы на скрыжаванні гэтых геастратэгічных інтарэсаў, будзе надзвычай цяжка захаваць нейтралітэт. Прынамсі, пакуль што ўплыў Масквы на нашу ваенную палітыку — безумоўны і непадзельны. Што датычыць NATO, то гэты саюз зацікаўлены ў Беларусі толькі таму, што на нашай тэрыторыі знаходзіцца расійская ядзерная зброя. [illegible] візіт у Мінск генеральнага сакратара NATO Манфрэда Вёрнера [illegible] правільнасць гэтага тэзіса. Паўночнаатлантычны саюз на цяперашнім этапе не зацікаўлены ў цесным супрацоўніцтве з Беларуссю. Яго цалкам задаволіў бы той стан Беларусі, у якім яна апынецца пасля [illegible] звычайных узбраенняў і вываду расійскіх ракет. Візіты ваенных кіраўнікоў захаду ў Мінск абумоўлены ў асноўным гэтымі матывамі.

У ваеннай дактрыне пераходнага перыяду, прынятай у першым чытанні, фігуруюць канцэпцыі «стрымлівання» і «актыўнай абароны». Гэта значыць, пакуль што дактрына ўлічвае статус і парадак прымянення стратэгічных ядзерных узбраенняў і робіць стаўку на [illegible] групоўкі войск, гатовых да неадкладнага выкарыстання там, дзе ўзнікае рэальная пагроза.

Што датычыць супрацоўніцтва ў ваеннай галіне, то ў дактрыне робіцца акцэнт на двухбаковыя дагаворы ў дакладна вызначаных сферах: [illegible], рамонце тэхнікі, падрыхтоўцы кадраў, выкарыстанні палігонаў. Іншая справа, ці будзе магчымым цесныя і выгадныя супрацоўніцтва ў гэтых галінах з суседзямі (найперш — з Расіяй) пры захаванні нейтралітэту? Натуральна, Расія [illegible] на іншае.

Маркуецца, што колькасць узброеных сіл у Беларусі будзе складаць каля 110 тысяч чалавек (гэта каля 1 працэнта насельніцтва). 0,5 працэнта, на думку распрацоўшчыкаў праекта, не могуць забяспечыць дастатковую абарону Беларусі.

[illegible] Вярхоўны Савет [illegible] ваенным блокам, [illegible] ні ў якім разе не ўзброеных сіл, ад абароне, аб статусе ваеннаслужачых, аб усеагульным воінскім абавязку і ваеннай службе і іншыя.

Валянцін ЖДАНКО.

КАНТАКТЫ: СНД—ЕЎРАПЕЙСКАЕ СУПОЛЬНІЦТВА

З Нідэрландаў у Мінск вярнулася дэлегацыя прадстаўнікоў кіраўнікоў дзяржаў і Урадаў Садружнасці, якія ўдзельнічалі ў чатырохдзённым семінары, праведзеным Еўрапейскім інстытутам грамадскай адміністрацыі.

Як заявіў у гутарцы з карэспандэнтам БЕЛІНФАРМА кіраўнік дэлегацыі Іван Каратчэня, удзельнікі семінара з вялікай увагай аднесліся да вывучэння вопыту каардынуючага органа Еўрапейскага супольніцтва, правялі шырокую дыскусію па шэрагу праблем, звязаных з наладжваннем у сувязі з [illegible] Садружнасці Незалежных Дзяржаў.

Каардынатар рабочай групы адзначыў, што нацыянальныя прадстаўнікі дзяржаў Садружнасці пачалі падрыхтоўку маскоўскай сустрэчы кіраўнікоў урадаў краін СНД, дзе меркуецца абмеркаваць больш за 20 пытанняў, у тым ліку праект статута Садружнасці.

БЕЛІНФАРМ.

НЕ ЎСЯКІ РУБЕЛЬ «ЗАЙЦУ» ТАВАРЫШ

З 4 лістапада ўсе харчовыя тавары ў дзяржаўнай гандлёвай сетцы і ў магазінах спажывецкай кааперацыі на тэрыторыі Віцебскай вобласці прадаюцца толькі за разліковыя білеты Нацыянальнага банка Беларусі. Такое рашэнне прыняў аблвыканком. На рашучыя меры мясцовыя ўлады падштурхнула ўвядзенне Латвіяй нацыянальнай валюты і выхад Літвы з рублёвай зоны.

Цяпер на прадпрыемствах і ў аддзяленнях сувязі праводзіцца абмен рублёў на разліковыя білеты працуючым і пенсіянерам. Прытым абмяняць можна не больш за чатыры тысячы рублёў.

БЕЛІНФАРМ.

«Нам сорамна стаяць на праезнай частцы, але інакш нас зноў не пачуюць...»

(Заканчэнне. Пачатак на 1-й стар.).

«Экстранныя» меры работнікі міліцыі не ўжывалі, рух аўтатранспарту незабаве аднавіўся: з просьбай не парушаць грамадскі парадак («Вы ж усе-такі настаўнікі!») да мітынгоўцаў звярталіся і намеснік Старшыні Савета Міністраў Беларусі М. Дзямчук, і старшыня Камісіі па адукацыі, культуры і захаванню гістарычнай спадчыны ВС Н. Гілевіч, і старшыня Савета па каардынацыі забастовачнага руху ў [illegible] рэспубліцы Т. Чобатава.

Мітынг патрабаваў неадкладнага разгляду на сесіі ВС пытання аб [illegible] Закона аб адукацыі, пры гэтым — каб была прамая трансляцыя з сесіі. («Мы хочам ведаць усё, [illegible]!»), а галасаванне — паіменным.

— На суд дэпутатаў будуць вынесены два праекты пастановы па артыкуле 34 Закона аб адукацыі — [illegible] і дэпутацкай камісіі ВС, — расказала Т. Чобатава. — Саўмін па-ранейшаму прапануе [illegible] стаўку заработнай платы [illegible] з сярэдняй зарплатай служачага ў прамысловасці, [illegible] — гэта [illegible] цыі. Пастанова, падрыхтаваная дэпутацкай камісіяй, улічвае ўсе пазіцыі...

Карачун У. А., настаўнік СШ № 160 г. Мінска:

— Настаўнікі нашай школы па просьбе дэпутатаў спынілі забастоўку. Чакаем, якія крокі зробяць улады. Але вучні нас цалкам падтрымліваюць: маўляў, калі вы не адстоіце свае законныя правы, мы перастанем вас паважаць.

Замяралава Л. Д., настаўніца СШ № 133:

— Працую ў школе 33 гады, але ніколі не было так цяжка—і маральна, і матэрыяльна. [illegible]

Таццяна ПАДАЛЯК.

На вячэрнім пасяджэнні сесія ВС разглядала пытанне аб [illegible] Закона аб адукацыі. [illegible] два праекты пастановы [illegible] Канчатковае рашэнне па гэтым пытанні павінна быць прынята сёння.

INTERFAX

АКТЫЎНЫЯ БАЯВЫЯ ДЗЕЯННІ У ПАЎНОЧНАЙ АСЕЦІІ. ГІНУЦЬ І РАСІЙСКІЯ САЛДАТЫ

Паводле паведамлення карэспандэнта «Інтэрфакса» з Уладзікаўказа, актыўныя баявыя дзеянні [illegible] Паўночнай Асеціі вяліся ў ноч на 4 лістапада паблізу населеных пунктаў Чэрмен, Карца, [illegible].

[illegible] ля вёскі Чэрмен. [illegible] Лёс ніхто [illegible] 500 бежанцаў у Чэрмена невядомы.

[illegible] армеі. [illegible]

ГОЛАД У КУЛЯБСКАЙ ВОБЛАСЦІ НА ПОЎДНІ ТАДЖЫКІСТАНА СТАЎ РЭАЛЬНАСЦЮ

Голад на поўдні Таджыкістана, ў Кулябскай вобласці «стаў рэальнасцю», заявіў [illegible] начальнік абласнога упраўлення ўнутраных спраў Мехрыддзін Асламаў. [illegible] практычна без усялякай надзеі атрымаць хлеб. [illegible] ваны натоўп уварваўся на хлебакамбінат і, не знайшоўшы там ні мукі, ні хлеба, расцягнуў сырое цеста.

М. Асламаў дадаў, што ў вобласці поўнасцю спыніліся сельскагаспадарчыя работы: няма ні грама гаруча-змазачных матэрыялаў, людзі баяцца будучай зімы.

БЕЛАРУСЬ У СВЕЦЕ

З Венецыі—пра Нясвіж і Мір

Не глядзі на мае ногі — на іх няма каралеўскіх італьянскіх чаравікаў; не глядзі на маю шыю — на ёй няма чароўных венецыянскіх пацерак; паглядзі ў мае вочы — там яшчэ плешчацца зеленаватая вада венецыянскіх каналаў. Мне так лёгка сціпла і гожа гаварыць: з Венецыі не трэба прывозіць нічога, акрамя уражанняў. Пабыўшы там, думаеш: а як жа можна было пражыць, не пабачыўшы Венецыю?..

КРАСА, ШТО НАБЛІЖАЕ ДА БОГА

Яе сэрца—плошча Сан Марка. Святога Марка — апекуна горада. Рана ўранку самымі першымі на яе прыходзяць прыбіральшчыкі смецця. І робяць яны сваю справу з грацыёзнасцю оперных спевакоў: ідзе такі пан-прыбіральшчык, то насвіствае салаўём, то зацягвае арыю. Услед за ім на плошчу злятаюцца галубы і турысты. Турысты любяць галубоў, а галубы — турыстаў. Яны заўсёды ўзаемадавольны. Птушкі ствараюць боскі антураж для кадраў фотаапарата, людзі за гэта раскашэльваюцца на кулёчак-другі зярнят, што прадаюцца тут жа. (Паўтары тысячы лір, крыху больш за долар па італьянскаму курсу).

Асяроддзе Венецыі ўнікальнае тым, што на чалавечую душу тут прыходзіцца мінімум машын і максімум храмаў. Можна сказаць, у сэнсе гарадскога транспарту машын, трамваяў, аўтобусаў там і зусім няма. Галоўны праспект — гэта Гранд Канал (Вялікі Канал), у якім люструюцца фасады самых прэстыжных будынкаў. (Нумар у гатэлі з выглядам на Гранд Канал каштуе найдаражэй). Перайсці водную вуліцу можна ўсяго ў трох месцах, па аднаму з трох мастоў. Рухацца ўздоўж—на рэйсавых пасажырскіх цеплаходах. Трэба «таксі» — замаўляй больш хуткі кацер.

Увогуле, на наш практычны розум не можа не прыйсці думка: і нашто гэта людзі даюць сабе такі клопат — будавацца і жыць на вадзе? З году ў год падмуроўваць раз'едзеную вільгаццю цэглу палацаў, ачышчаць ляпніну, скульптуру, штодня выцягваць і прыбіраць драўляныя падмосткі на тратуарах... Можна ўявіць сабе і кола астатніх праблем — ад развозу хлеба і малака да стану падземных камунікацый. Але Венецыя з жаночай мудрасцю хавае іх ад староннага вока. І з жаночым гонарам прызнаецца ў тым, што любілі яе вялікія майстры... На людзях яна хоча ўвесь час быць святочнай і легкадумнай, нібы і жыве з адзінай мэтай — уражваць сваёй прыгажосцю. Культ вады і культ шкла нібы збіраюць яе ў адзін эстэтычны фокус і—вось фокус! — бедныя дзеці асфальту забываюць на свае «навошта», гатовы пачаць тут новае светлае жыццё, зачараваныя сваім «я» ў новым, зіхоткаманлівым адлюстраванні.

Мне ўжо было цяжка здзівіцца таму, што наш анёл-правадыр Скарла Бона назвалася... «венецыянскай дзевай». Па-манаску прысвяціўшы сябе служэнню культуры, яна ўжо амаль трыццаць год працуе ў бібліятэцы фонду Чыні. Цікавы момант нашага агульнага блукання па горадзе—размова пра конныя помнікі.

У ГІСТОРЫЮ — КОННА

У сярэдзіне XV стагоддзя ў недалёкай ад Венецыі Падуі славуты скульптар Данатэла ўзвёў конны помнік кандацьеру (у нашым разуменні—кашталяну, каменданту горада) Гатамелаце. Праз некалькі дзесяцігоддзяў венецыянскі дзяржаўны муж Калеоне зрабіў заказ не менш таленавітаму майстру Верокіо, які ў свой час быў настаўнікам Леанарда да Вінчы. Са з'яўленнем гэтага помніка і пачалося суперніцтва слаў— не кандацьераў, асобы якіх усё больш адыходзілі на другі план, але мастацкіх з'яў. Падуя і Венецыя патрыятычна закаханыя кожная ў свой помнік, кожная хваліць свой па паўтысячагоддзя. Вядома, сіньёра Бона, як карэнная венецыянка, таксама гаварыла, што праца Верокіо ёй падабаецца больш. І што ні ў адным горадзе няма такіх чароўна-жывых лятучых коней, як бронзавая чацвёрка на фасадзе галоўнага храма Венецыі — сабора Святога Марка.

Мы не сталі ўмешвацца ў мілую італьянскую спрэчку. Як беларусы, у чым гербе — таксама вершнік на кані, мы былі ўдзячны лёсу за магчымасць на свае вочы пабачыць усе гэтыя ўзоры скульптурнай класікі. Справа не толькі ў тым, каб супаставіць з імі мастацкія вартасці «Пагоні» — анатомію целаў, дынаміку рухаў ці нават праўдападабенства такіх дробных дэталяў, як даўжыня шпор. Тут проста, як дзень, надыходзіць разуменне, што сімвал тваёй дзяржавы гарманічна ўпісваецца ў кантэкст сусветнай гісторыі і культуры. І ў гэтым кантэксце нашы былыя спрэчкі за і супраць «Пагоні»— гэта што спрэчкі коннага з пешым, што выбар быць на кані ці пад канём, быць у сядле ці быць выбітым з сядла...

ПАРАЎНАННІ Ў СВЯТЛЕ МІНУЛАГА І БУДУЧАГА

Увогуле, гэта заканамерна: Італія як калыска ўнікальных культурных традыцый адкрывалася і адкрываецца Беларусі ў часы яе нацыянальнага росквіту, адраджэння. Усцешна, што гэткі ж добры знак мае і пачатак дзейнасці нядаўна адкрытага ў Мінску італьянскага пасольства. Менавіта пасол Італіі Джанлука Берцінета здолеў знайсці фундатараў адной беларускай імпрэзы ў сваёй краіне. Сярод тых, хто паспрыяў аднаўленню культурных беларуска-італьянскіх стасункаў, напрыклад, вядомая абутковая фірма «Сімод» і аграпрамысловая — «Алімента», якая ўжо плануе пачаць вырошчваць рапс на Беларусі па сваёй тэхналогіі. Пра першую мэту падарожжа беларусаў у Італію— адкрыццё ў Падуанскім універсітэце мемарыяльнай дошкі ў гонар Ф. Скарыны — чытачы ўжо ведаюць. А другой, натуральнай мэтай была сустрэча і дыскусія навукоўцаў абедзвюх краін. Яе арганізатарамі сталі ўжо згаданы тут фонд Чыні і мінскі Скарынаўскі цэнтр.

Граф Джорджыо Чыні пасля гібелі ў час другой сусветнай вайны свайго сына ў яго памяць завяшчаў свае сродкі і маёмасць, у тым ліку старадаўні палац на востраве Сан Джорджыо ў Венецыі, на карысць культуры. Цяпер фонд Чыні, якім кіруе сіньёр Рэнца Дзордзі, мае багацейшую, на 250 тысяч тамоў бібліятэку па гісторыі мастацтва, пры ім працуюць некалькі даследчыцкіх інстытутаў, сярод якіх інстытут Венецыі і інстытут Вівальдзі.

Менавіта ў палацы Сан Джорджыо, у зале, упрыгожанай дзесяццю творамі Цінтарэта, праходзіла гутарка аб праблемах беларускага Адраджэння.

Канферэнцыя пацвердзіла: чым больш усур'ёз ім жыве Беларусь, тым больш гэта стымулюе італьянскіх славістаў пераходзіць на сцязю беларусістыкі. У дакладах, якія падрыхтавалі прафесар Сантэ Грачыоці, даследчыца Эмануэла Згамбаці, прафесар Петра Дзіні, падкупала найперш разуменне тых складаных гістарычных калізій, якія ўплывалі і ўплываюць на лёс культуры і мовы Беларусі — што сама нават не заўсёды існавала пад сваёй назвай.

З беларускага боку выступілі вучоныя Адам Мальдзіс, Алег Лойка, Вячаслаў Чамярыцкі, Георгій Галенчанка. Яны гаварылі пра даўнасць і плённасць сувязяў Беларусі з Італіяй. Так, дарэчы, гісторыку Г. Галенчанку ў свой час давялося знайсці ў львоўскім архіве альбом вядомага італьянскага архітэктара Бернардоні. У канцы XVI стагоддзя той быў запрошаны князем Радзівілам-Сіроткам у Нясвіж, дзе збудаваў касцёл езуітаў і калегіум, распачаў будаўніцтва Нясвіжскага замка. Упамінанне пра існаванне «аўтэнтычных» архітэктурных чарцяжоў ажывіла і нават распаліла размову пра будучы лёс палацавага комплексу. Уплывовы прадстаўнік беларускай эміграцыі, нашчадак князёў Заслаўскіх і Мсціслаўскіх сп. Анджэй Ціханавецкі з Лондана ўзнёсла і доказна апавядаў пра Нясвіж як міжнародны цэнтр культуры на працягу чатырох стагоддзяў. У гэтай жа функцыі, на яго думку, ён і павінен аднаўляцца Беларуссю — і не без дапамогі ЮНЕСКО, урадаў суседніх Польшчы і Расіі, а таксама Італіі і, магчыма, іншых еўрапейскіх краін.

Пётр Краўчанка як прадстаўнік урада Беларусі пацвердзіў, што ўсё гэта складае прынцыповыя планы рэспублікі. Праўда, зрабіў свой акцэнт на першачарговасці: Мір, а потым Нясвіж. Паколькі першы замак рэстаўруецца ўжо больш дваццаці гадоў, а ў другім яшчэ жывуць людзі. На што спадар Ціханавецкі яшчэ раз заўважыў аб прыярытэце Нясвіжа...

Зрэшты, відавочна, што аднаўленне іх пойдзе ў комплексе. Для гэтых мэтаў, як паведаміў П. Краўчанка, пры дапамозе Генеральнага дырэктара ЮНЕСКО Ф. Маёра ўжо адкрыты валютны рахунак. Мяркуецца, на яго ўдасца сабраць мільён долараў. Ёсць спадзяванні і на поспех перагавораў з буйнымі італьянскімі фірмамі — але не будзем ісці наперадзе захадаў нашых дыпламатаў...

І ўсё ж мне даспадобы тая іскра маленькай спрэчкі, што ўспыхнула на Сан Джорджыо: хутчэй бы нашы Нясвіж і Мір, гэтаксама адлеглыя адзін ад аднаго, як Падуя ад Венецыі, спрачаліся аб красе сваіх помнікаў. А, акрамя іх, было што параўноўваць Койданаву ды Стоўбцам, Паставам ды Глыбокаму, Жлобіну ды Рагачову...

Алена ЦІХАНОВІЧ.

✦ Галоўны праспект Венецыі — Гранд Канал.

«ЗАЛАТОЕ КАЛЬЦО» БЕЛАРУСІ

Два мільёны рублёў выдзелены ўрадам Беларусі для стварэння «Аршанскага прадмесця» — так будзе називацца музейны комплекс, які ўзнікне на месцы заснавання 925-гадовага горада. Комплекс будзе складацца з сямі помнікаў архітэктуры, старога парку, некалькіх музеяў, вадзянога млына і выставачнай залы.

Выказваецца думка, што няблага было б у Беларусі стварыць сваё «залатое кальцо», у якое, акрамя Оршы, увайшлі б і іншыя нашы гарады і мястэчкі, дзе захаваліся яшчэ сведкі мінуўшчыны.

ЦЭНЫ ЎЗЛЯТАЮЦЬ З ГОМЕЛЬСКАГА АЭРАПОРТА

Рост цэн на энерганосьбіты прымушае зноў і зноў узнімаць тарыфы на пералёты рэйсамі грамадзянскай авіяцыі. Здаецца, яшчэ зусім нядаўна, 25 кастрычніка, у Беларускім упраўленні грамадзянскай авіяцыі амаль удвая ўзнялі цэны на некаторых маршрутах. І вось — новы віток. Паводле слоў эканаміста ўпраўлення Вольгі Чарнышовай, з 5 лістапада зноў павышаюцца тарыфы на пералёты. І зноў на асобных маршрутах.

На гэты раз цэны ўзрастаюць у Гомельскім аб'яднаным авіяатрадзе па 9 рэйсах прыкладна на 50 працэнтаў. Гэта выклікана тым, што ў суседняй з Гомельшчынай Украінай тона авіягазы каштуе ўжо амаль 102 тысячы рублёў. Так, з 5 лістапада авіярэйс Гомель — Масква будзе каштаваць 1.200 рублёў (зараз 800), а Гомель — Ленінград — 1.500 рублёў (цяпер 990). Нездарма ў Беларускім упраўленні грамадзянскай авіяцыі цяпер нявесела жартуюць: «Можаш паляцець па адной цане, а вярнуцца па другой».

КАМАНДЗІРОЎКА НА ВАЙНУ

ЦІ АБАРОНІЦЬ РАСІЙСКАЯ ДЫВІЗІЯ ТАДЖЫКАЎ АД САМІХ СЯБЕ

Да Бога людзі прыходзяць у асноўным праз уласнае гора і пакуты. Іншы шлях здаецца большасці з нас далёкім і нікчэмным. Так і вайна: пакуль абыходзіць бокам — можна спакойна глядзець тэлевізійныя кадры хронікі крыўдаў, забойстваў, разбурэнняў і толькі недзе абурацца ў душы: ну чаго ім там не хапае?

Ахоплены полымем грамадзянскай вайны Таджыкістан не для ўсіх на Беларусі далёкая загадкавая краіна са сваімі праблемамі. Попел яе канфлікту стукае ў сэрцы і некаторых беларускіх маці.

Ахова таджыкска-афганскай граніцы, якая на сённяшні дзень бясспрэчна з'яўляецца самай небяспечнай у былым Савецкім Саюзе, ажыццяўлялася да нядаўняга часу рускімі і беларусамі. Зусім нядаўна яна адышла пад юрысдыкцыю Расіі. І так атрымалася, што беларускія хлопцы абараняюць таджыкска-расійскія інтарэсы за тысячы кіламетраў ад сваёй Радзімы.

У ліпені і жніўні зроблены два захады па перавозцы беларускіх пагранічнікаў на Радзіму. Але гэтага было яўна недастаткова. Пасля абмеркавання «пагранічнага» пытання на сесіі Вярхоўнага Савета рэспублікі і адпаведнай пастановы Саўміна была арганізавана чарговая экспедыцыя за нашымі пагранцамі. Палкоўнікі Віктар Панцялеенкаў і Эдуард Сяргун, а таксама падпалкоўнік Васіль Кіптэнка разам з прадстаўнікамі «Звязды» на двух самалётах «ІЛ-76 МД» віцебскага палка ваенна-транспартнай авіяцыі вылецелі ў сталіцу калісьці адной з самых «спакойных» рэспублік былога Савецкага Саюза — Таджыкістана.

Прыляцелі позна вечарам па мясцоваму часу. Душанбе патрабаваў за пасадку беларускіх самалётаў ні многа ні мала — 400 тысяч рублёў. Можна было разлічыцца палівам— адна тона авіяцыйнай газы каштуе ў Таджыкістане 46 тысяч рублёў, на тры тысячы менш, чым у нас. Дарэчы, патрабаванні пры пасадцы ўзраслі, і з паліўных бакаў двух пасланцоў Беларусі хацелі зліць не дзесяць, а дваццаць тон. Але манеўр не ўдаўся.

Камандзір «ІЛа», на якім мы ляцелі, лётчык першага класа маёр Аляксандр Балясаў расказаў, як сустракалі яго самалёт тут з грузам нямецкай гуманітарнай дапамогі літаральна некалькі месяцаў назад — напярэдадні Міжнароднага жаночага дня 8 Сакавіка. Прыём на самым высокім узроўні: кветкі, машыны, карэспандэнты, адкрыццё матча «Памір» — «Днепр», а-ля-фуршэт.

Цяпер пра гэта ўспаміналася з іроніяй. Нас сустракалі на ўзлётнай паласе баявыя машыны пяхоты і танкі. А А. Балясаў адразу папярэдзіў, што адыходзіць ад самалёта проста небяспечна: у Душанбе аб'яўлена каменданцкая гадзіна, а на тэрыторыі аэрапорта яна яшчэ больш жорсткая — пачынаецца з прыцемкамі.

Самалётаў у аэрапорце было няшмат. Да вылету рыхтаваліся два расійскія. Адзін вывозіў раненых у інстытут Бурдэнкі, другі — групу цывільных і іх скарб. Выгляд раненых наводзіў на невясёлыя думкі аб становішчы ў сталіцы Таджыкістана.

Камандзір роты спецыяльнага прызначэння расійскіх узброеных сіл, якая «акупіравала» аэрапорт, капітан Аляксандр Фралоў ахарактарызаваў яго як «даволі спакойнае». Усе гарадскія аб'екты стратэгічнага прызначэння ўзяты пад ахову 201-й дывізіі расійскіх ВС, што фактычна спыніла разгортванне ваеннага канфлікту ў Душанбе, хоць «разборкі» паміж групамі баевікоў працягваюцца па нарастаючай. Рота кантралюе сітуацыю ў аэрапорце, прылёт-адлёт усіх самалётаў. Асноўныя вылеты — у Маскву.

Пазней мы даведаліся, што таджыкскія самалёты нават цяпер лятаюць у Кітай разам з душанбінскімі «шчаслівчыкамі». За спробу пакваліцца на «дабро» апошніх быў некалькі дзён назад застрэлены снайперам роты спецназа баявік адной з мясцовых груповак. Усё, што ён паспеў зрабіць, — выстраліць у бок расійскіх дэсантнікаў.

Дарэчы, стрэлы ў аэрапорце, як і ў горадзе, — даволі звыклая з'ява. У час нашага знаходжання ў Душанбе ў чарзе за хлебам быў забіты нехта з гараджан за тое, што асмеліўся пярэчыць п'янаму баевіку. Хлеба не хапае катастрафічна. Як бензіну і ўвогуле паліва. Пустая драўляная скрыня каштуе дваццаць рублёў, бульба — 20—25, мяса — да трохсот. Цэны на іншыя прадукты харчавання і прадметы першай неабходнасці падскочылі апошнімі днямі дзесьці ў паўтара раза. Гарадскі транспарт дзейнічае з вялікімі перабоямі. На другі дзень «візіту» ў «сонечны» Таджыкістан мы даведаліся, што ў раёне хлебазавода танк пратараніў тралейбус. Такіх здарэнняў у горадзе безліч. Таму мясцовымі жыхарамі яны ўспрымаюцца без асаблівага хвалявання.

Хвалюе іншае: куды будзе наступаць у бліжэйшы час лідэр «чырвоных» Сангак? І якія намеры мае выконваючы абавязкі прэзідэнта краіны Акбаршо Іскандараў? З апошнім сустрэцца не давялося — яму не да гутарак з беларускімі журналістамі, але ўдалося даведацца, што машыны першай асобы Таджыкістана ахоўвае расійская 201-я дывізія. І што літаральна днямі ў Маскву пайшла прапанова, каб на базе апошняй стварыць уласнае міністэрства абароны. Цікавая задумка, ці не так? Расійскія ваенныя прымуць двайное грамадзянства і будуць абараняць Таджыкістан ад унутраных і знешніх ворагаў.

На ролю абаронцаў ад усіх і ўся прэтэндуюць і 35 душанбінскіх груповак, якія час ад часу «грызуцца» паміж сабой і абяцаюць пры гэтым «усяму народу» мір і еднасць. З тых жа абяцанняў пачалася гутарка з лідэрам адной з самых буйных груповак Тахірам Мірзоевым, які прадставіўся нам яшчэ і начальнікам аэрапорта. На маё пытанне, чаму ж ён не на сваім рабочым месцы, Тахір адказаў: «Усё цяпер вельмі складана».

Што ў Душанбе, як і ва ўсім Таджыкістане, вельмі складана, можна было пераканацца, толькі выйшаўшы з аэрапорта. Кулямёт яго часовых ахоўнікаў накіраваны супраць усіх груповак, у тым ліку і атрада Тахіра Мірзоева, які, паводле яго ж слоў, займаецца фарміраваннем нацыянальнага міністэрства абароны. Для гэтых мэт і прыстасавана памяшканне аэрапортаўскай гасцініцы. Ужо сабрана каля чатырох тысяч «штыкоў», якімі кіруе генерал Рахмонаў.

Дзейнасць гэтых «штыкоў» праходзіла літаральна на нашых вачах. «Байцы» Мірзоева спынялі кожную машыну і правяралі на прадмет наяўнасці зброі. А заадно прыхоплівалі некаторыя рэчы. Пры нас, напрыклад, адзін «штык» зняў з «КамАЗа» скрыню з памідорамі, а перад намі баевікі знялі з нейкага прахожага куртку. Таму перад сустрэчай з байцамі «народнага апалчэння» мы прадбачліва знялі з сябе ўсё, што можна было зняць. Знімаць апошняе з нас не сталі, а начальнік аэрапорта растлумачыў галоўную мэту знаходжання на вуліцах горада сваіх баевікоў «барацьбой з марадзёрствам». Пры гэтым мы былі сведкамі, як адзін з іх паклаў пад язык зялёнае рэчыва—наркотык, якім «захапляюцца» многія ў краіне. Да чаго могуць прывесці такія людзі са зброяй (а ў кожнага было па тры-чатыры поўныя магазіны да аўтамата Калашнікава), можна толькі здагадвацца.

У Таджыкістане рэдка можна пачуць ад людзей слова «вайна». Больш гучыць слова «помста». Дарэчы, за забітага баевіка мясцовыя абяцалі адпомсціць расійскім салдатам, якія ахоўваюць аэрапорт ад непажаданых гасцей. Снайпера, які зрабіў прыцэльны выстрал, адразу перавялі ў іншую часць, але пагроза адпомсціць вісела ў паветры. Яна датычыцца і тых беларускіх хлопцаў, якія служаць у гэтай роце спецназа і якія павінны ўжо былі звольніцца, але пакуль што «патрэбны Радзіме». Якой Радзіме? Таджыкістану, дзе яны служаць? Ці Расіі, да войскаў якой належаць? А можа, усё ж Беларусі? Ва ўсякім разе, мінчанін Вадзім Якжык і двое яго саслужыўцаў з Гомеля і Гродна атрымліваюць 180 расійскіх рублёў у месяц і цешаць сябе надзеяй, што ім дадуць шэсць тысяч за ахову аэрапорта і ў рэшце рэшт дэмабілізуюць. Калі? Капітан А. Фралоў не змог адказаць на гэта пытанне. «Сітуацыя складаная» — быў яго каментарый. У пацвярджэнне гэтага былі кадры па мясцовым тэлебачанні аб пахаванні апошніх ахвяр грамадзянскай вайны.

Спец. карэспандэнты «Звязды» Аляксандр КОКТЫШ, Сяргей ГРЫЦ (фота).

Мінск—Душанбе—Мінск.

(Працяг будзе).

НА ЗДЫМКАХ: душанбінскі аэрапорт пад кулямётнай аховай; пост № 1: беларус рад. Вадзім ЯКЖЫК і расіянін мал. с-т. Віктар ГЕРАШЧАНКА; прапаршчык расійскіх ВС А. МАЛІКАЎ; БМП на ўзлётнай паласе; «праверка» баевікамі на дарогах.

РАСЛІНЫ І ЗДАРОЎЕ

Скочкі дахавыя

НАРОДНЫЯ НАЗВЫ: гарлянка, скачкі, жывучка. РУСКАЯ НАЗВА — молодилокровельное.

На Беларусі сустракаецца не часта па камяністых, пясчаных схілах, на сухіх палянах сасновых лясоў, адкрытых пагорках.

Шматгадовая травяністая засуха-марозаўстойлівая расліна вышынёй 10—40 см. Сцябло кветаноснае, баразнаватае, пакрыта кароткімі белымі залозістымі валаскамі, па краі — доўгімі цвёрдымі раснічкамі.

Цвіце ў ліпені—верасні. Кветкі жоўтыя ці зеленавата-жоўтыя, дробныя, ствараюць складаныя парасонападобныя суквецці.

У траве ўтрымліваюцца вітаміны С, групы В, шмат малочнай кіслаты і іншых арганічных кіслот.

ЯДУЦЬ траву скочкаў, свежае лісце. На смак яны нагадваюць брусельскую капусту. З іх вараць капусту, баршчы, робяць салаты, вінегрэты. Свежую траву ядуць з мёдам, цукрам.

САЛАТА СА СКОЧКАЎ. Лісце прамыць халоднай вадой, адварыць у падсоленай вадзе з цукрам. Ваду зліць, лісце парэзаць, дабавіць здробненую зялёную цыбулю, кавалачкі яблыкаў, перамяшаць. Заправіць смятанай ці маянэзам, пасыпаць зяленівам кропу і пятрушкі.

150 г лісця скочкаў, 20 г цыбулі зялёнай, 75—100 г яблыкаў кіслых, 25 г смятаны (ці маянэзу), соль, цукар па смаку, зяленіва кропу і пятрушкі.

САЛАТА СА СКОЧКАЎ З АГАРОДНІНАЙ. Маладое лісце скочкаў бланшаваць у салёнай вадзе 5 хвілін, пасля парэзаць, дабавіць нашаткаваныя моркву, адвараную бульбу, кавалачкі ачышчанага салёнага агурка, здробненую зялёную цыбулю. Заправіць смятанай або маянэзам, або алеем, пасыпаць зяленівам кропу і пятрушкі.

200 г лісця скочкаў, 75 г морквы, 50 г бульбы, 25 г агурка салёнага, 25 г зялёнай цыбулі, 30—50 г смятаны (або маянэзу, або алею), соль, зяленіва кропу і пятрушкі.

КАПУСТА СА СКОЧКАЎ. У мясным булёне ці вадзе зварыць моркву, бульбу, карэнне пятрушкі, цыбулю, дабавіць здробненае бланшаванае ў салёнай вадзе лісце скочкаў, шчаўе, таматны соус і праварыць яшчэ 5—7 хвілін. Перад падачай на стол у талеркі пакласці скрылёчкі крута зваранага яйца, смятану, зяленіва пятрушкі і кропу.

500 мл булёну, 50 г морквы, 30 г бульбы, 10 г карэння пятрушкі, 50 г зялёнай цыбулі, 150 г лісця скочкаў, 100 г шчаўя, 50—100 г соусу таматнага, 1 яйцо, 25 г смятаны, соль, зяленіва пятрушкі і кропу.

БОРШЧ СА СКОЧКАМІ. У падсоленым булёне ці вадзе зварыць буракі, моркву, бульбу, капусту, дабавіць бланшаванае ў салёнай вадзе лісце скочкаў, заправіць пасераванай цыбуляй з таматнай пастай і гатаваць на слабым агні 5—10 хвілін. Перад падачай на стол у талеркі пакласці скрылёчкі крута зваранага яйца, смятану, зяленіва кропу і пятрушкі.

500 мл булёну, 50 г буракоў, 30 г морквы, 50 г бульбы, 150 г капусты, 150 г лісця скочкаў, 50 г цыбулі рэпчатай, 25—50 г пасты таматнай, 1 яйцо, 25 г смятаны, соль, зяленіва пятрушкі і кропу.

У НАРОДНАЙ МЕДЫЦЫНЕ выкарыстоўваюць лісце і траву скочкаў. Яны аказваюць болесуцішальнае, супакойвальнае, процізапаленчае, раназагойвальнае, слабае замацавальнае дзеянне.

НАСТОЙ ЛІСЦЯ СКОЧКАЎ. 20 г свежага лісця настойваць у 250 мл кіпеню 2 гадзіны ў тэрмасе, працадзіць і піць па 50 мл 4 разы ў дзень перад ядой пры язвавай хваробе страўніка і дванаццаціперснай кішкі, кашлі, прастудзе, паносах, хваравітых менструацыях. Абмываць скуру пры экзэме, дыятэзе, розных высыпках.

МАЗЬ З ТРАВЫ СКОЧКАЎ. Свежую траву расцерці са свіным тлушчам. Змазваць гнойныя раны, якія доўга не загойваюцца, болькі, свішчы.

Здробненае лісце загарнуць у марлю. Прыкладваць да гемараідальных вузлоў, барадавак, рабаціння, да месц укусаў насякомых.

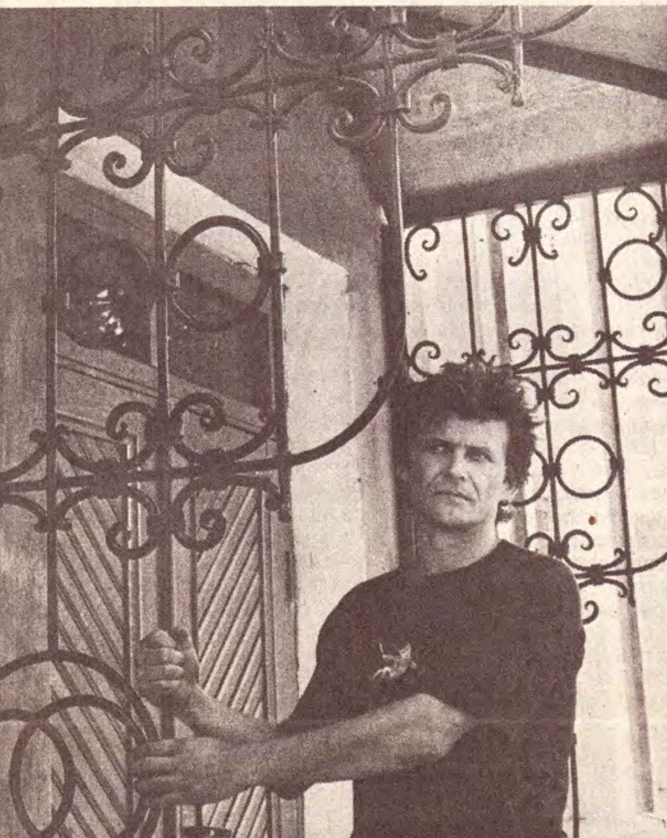
Свежае здробненае лісце прыкладваць да ранаў, болек, апёкаў, пролежняў.

Свежую траву бланшаваць у салёнай вадзе 5 хвілін, парэзаць, змяшаць па смаку з мёдам ці цукрам. Ужываць па 1 сталовай лыжцы 4 разы ў дзень перад ядой пры сардэчнай недастатковасці.

Проціпаказанні не ўстаноўлены.

НАРЫХТОЎВАЮЦЬ лісце і траву скочкаў у час цвіцення. Сушаць на паветры, пад павеццю, на гарышчы, у памяшканні, якое добра праветрываецца. Тэрмін захоўвання 1 год.

Ніна АЛЯКСЕЙЧЫК, Валер САНЬКО.

У архітэктурную мазаіку Баранавіч усё больш уплятаюцца фрагменты з металу. Адноўлены старажытныя ўпрыгажэнні на адным з рэстаўрыраваных дамоў, аформлены кавальскім ліццём вестыбюлі дзіцячай бібліятэкі і сярэдняй школы № 15. Унікальныя металічныя пано ў спалучэнні са шклом з'явіліся і ў Ляхавічах — у Доме Саветаў і мясцовай бальніцы.

Усе гэтыя работы выканала малое гасразліковае прадпрыемства «Малахіт», кіруе якім Станіслаў ЦАЛЮК. У калектыва, які ён узначальвае, шмат цікавых задумак па адраджэнню старажытнага майстэрства кавалёў.

Фота Эдуарда КАБЯКА (БЕЛІНФАРМ).

ШАШКІ

Пад рэдакцыяй майстра спорту М. ГРУШЭЎСКАГА

ПРАЦЯГВАЕМ КОНКУРСЫ

Сёння прапануем трэція заданні:

РУСКІЯ ШАШКІ
Валянцін Сцяпанаў (г. Абаза)

Белыя: простыя а3, в6, с7, d6, e1, h2, h4 (7).

Чорныя: простыя а5, с3, d2, d4, e3, f6, g7 (7).

Ход і выйгрыш белых (два ачкі).

МІЖНАРОДНЫЯ ШАШКІ
Пётр Шклудаў (г. Наваполацк)

Белыя: простыя 20, 24, 25, 27, 30, 33, 47 (7).

Чорныя: простыя 8, 9, 17, 18, 29, 36, 37 (7).

Пачынаючы, белыя выйграюць (два ачкі).

ШАШКІ + ШАХМАТЫ
Віктар Шульга (г. Мінск)

Белыя: кароль c1, слон f2, конь в5, пешкі d2, g2, простая g1 (6).

Чорныя: простыя е3, е5, h4 (3).

Белыя пачынаюць і запіраюць тры простыя чорных (адно ачко).

У гэтым конкурсе адначасова спаборнічаюць і шашачна-шахматныя кампазітары. Таму чакаем і ад вас казачных задач, якія з задавальненнем уключым у конкурс. Толькі нагадваем, што шахматныя фігуры павінны строга гуляць па сваіх звычайных правілах, а шашачныя — па правілах рускіх шашак.

РАШЫ, КАЛІ МОЖАШ

Для тых, хто не ўдзельнічае ў конкурсах, прапануем развязаць мініяцюру Івана **Наўроцкага** — нашага аўтара з Мінска:

Белыя: простыя а3, е7, f6, g1, g5, h6 (6).

Чорныя: простыя а5, в6, е3, f4, h2, h4 (6).

Белыя пачынаюць і выйграюць.

Прозвішчы тых, хто прышле правільныя адказы, змесцім у газеце.

ФУТБОЛ

Вось і ўсё, што было...

У беларускім футболе надзвычай надоўга — амаль што на пяць (!) месяцаў — аб'яўляюцца канікулы. У першым крузе нацыянальнага чэмпіяната рэспублікі засталіся не згулянымі ўсяго два матчы (яны пройдуць 9 лістапада), а ў розыгрышы Кубка Беларусі ў чацвер будуць праведзены паўторныя чвэрцьфінальныя матчы. А тым часам большасць удзельнікаў спаборніцтваў ужо адпачываюць...

Апошні тур першага этапа чэмпіяната істотных змен у турнірную табліцу, як і чакалася, не ўнёс. Яўныя лідэры сезона — сталічныя каманды «Дынама» і «Беларусь» — пацвердзілі свае правы на знаходжанне на чале турнірнай табліцы. Дынамаўцы, так і не зведаўшы горычы паражэнняў, без асаблівых намаганняў узялі верх над рэчыцкай «Ведрыччу» — 6:1. Ужо ў першай палавіне матча дынамаўцы Сяргей Гоцманаў, Валерый Вялічка і двойчы Юрый Антановіч давялі лік да 4:0. Завяршыў жа разгром гасцей выйшаўшы на замену ў другім тайме навабранец «Дынама» Сяргей Бараноўскі, папоўніўшы свой асабісты рахунак двума мячамі ў вароты «Ведрыча». І толькі на апошняй мінуце 18-гадовы форвард з Рэчыцы Ігар Яфрэмаў забіў-такі гол прэстыжу. Што ж, клас ёсць клас!

А вось філіялу «Дынама» — камандзе «Беларусь» — перамога над землякамі-тарпедаўцамі дасталася ў больш роўным паядынку. Больш гадзіны ўпэўнена трымалася абарона аўтазаводцаў, ды і іхні варатар Алег Сыраквашка (той самы таленавіты галкіпер, які ў свой час быў у мінскім і брэсцкім «Дынама», потым гуляў на Украіне і ў Польшчы) не адзін раз выратоўваў сваіх новых партнёраў. Але і тут дала аб сабе знаць лепшая фізічная і тактычная гатоўнасць выхаванцаў заслужанага трэнера рэспублікі Івана Шчокіна. На працягу трох мінут — з 73-й па 76-ю — пасля ўдараў Юрыя Вяргейчыка і Віталя Лясуна (малодшага брата вядомага абаронцы «Дынама») лёс сустрэчы быў вырашаны: 2:0 на карысць «Беларусі».

А ў іншых шасці матчах тура было забіта разам столькі мячоў, колькі ў адной сустрэчы — «Дынама» (Мінск) — «Ведрыч», — сем... Не знайшлі ключоў да варот сапернікаў пары «Шахцёр» — «Тарпеда» (Магілёў) і «Абутнік» — «КІМ». З мірам, праўда, пры ліку 1:1, разышліся СКБ «Лакаматыў» — «Дынама» (Брэст) і «Гомсельмаш» — «Днепр». У чарговы раз засмуцілі сваіх прыхільнікаў жодзінскі «БелАЗ», прайграўшы «Хіміку» —0:1, і «Будаўнік», уступіўшы «Трактару» — 0:2.

Пасля гэтых сустрэч турнірная табліца другога чэмпіяната Беларусі набыла такі выгляд:

	В	Н	П	М	А
Дынама Мн.	14	2	0	45—8	30
Беларусь	10	3	3	27—12	23
Хімік	8	5	3	15—15	21
КІМ	7	6	2	18—8	20
Тарпеда Мг.	6	8	2	21—10	20
Дынама Бр.	7	5	4	19—11	19
Днепр	7	5	4	22—17	19
Трактар	6	6	4	14—6	18
Шахцёр	6	5	5	12—15	17
Гомсельмаш	4	5	6	10—16	13
Тарпеда Мн.	3	7	6	15—20	13
Будаўнік	4	3	8	8—15	11
Металург	4	3	9	17—25	11
Ведрыч	3	5	7	14—26	11
Лакаматыў	2	6	8	16—24	10
Абутнік	2	4	10	9—25	8
БелАЗ	1	2	13	9—38	4

Не высветленымі засталіся адносіны ў матчах «Гомсельмаш» — «КІМ» і «Ведрыч» — «Будаўнік». Аднак, як можна меркаваць з турнірнай табліцы, іх вынікі на расстаноўцы сіл перад зімовымі футбольнымі канікуламі практычна зусім не адаб'юцца...

Не будзе перамен і ў спрэчцы бамбардзіраў. Лідэрства сярод іх у самым апошнім туры захапіў дынамавец Мінска Сяргей Бараноўскі — 9 мячоў. 8 галоў засталося на асабістым рахунку капітана салігорскага «Шахцёра» Уладзіміра Каваленi, па сем мячоў — у Юрыя Мазурчыка («Хімік»), Алега Пуцілы («Беларусь») і Андрэя Скарабагацькі («Днепр»).

Анатоль ПАМОРСКІ.

ТЭЛЕБАЧАННЕ

5 лістапада

Беларускае тэлебачанне

16.30. Экран дзіцячага фільма. «Марынка, Янка і тайны каралеўскага замка».
17.50. Мультфільм.
18.00. Дак. фільм «У двух кроках ад тэатра».
18.30. Народнае аб'яднанне «Бабруйскдрэў». Сустрэча праз год.
19.00. Абласныя навіны (Гродна).
19.10. Зачытайце маё пісьмо...
19.15. Як пачаць уласную справу. Дыялог амерыканскіх бізнесменаў.
19.45. Да 110-годдзя з дня нараджэння Якуба Коласа. «Сымон-музыка».
20.20. Служба інфармацыі Савета Міністраў Рэспублікі Беларусь паведамляе.
20.40. Калыханка.
21.00. Панарама.
21.25. На сесіі Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь. Пасля заканчэння — Студыя «Сэнс» у Карэліцкім раёне.

Канал «Астанкіна»

14.00. Навіны (з сурдаперакладам).
14.25. Тэлемікст.
15.15. Уолт Дысней прадстаўляе...
16.05. Адкрыты чэмпіянат па бальных танцах сярод юніёраў «Маладосць».
16.50. Прэс-экспрэс.
17.00. Навіны.
17.20. ...Да 16 і старэйшым.
18.00. «Багатыя таксама плачуць».
18.45. Дак. фільм «Святло яго зоркі».
19.45. Добрай ночы, малышы!
20.00. Навіны.
20.40. Лато «Мільён».
21.10. Кожны аб сваім.
21.20. Футбол. Кубак УЕФА «Дынама» (Масква) — «Тарына» (Італія).
23.00. Навіны.
23.25. Магчыма ўсё.
23.55. «Месца сустрэчы змяніць нельга». 4-я і 5-я серыі.

Канал «Расія»

15.00 Тэрмінал.
15.30. «Кенгуру». Барацьба тхэквандо.
16.00. Там-там-навіны.
16.15. «Касмаполіс». Выпуск 6-ы.
17.00. Кіпрас Мажэйка. Рэпартажы з НАТО.
17.30. Парламенцкі веснік.
17.45. «Летнія канікулы Антона Чэхава».
18.45. Свята кожны дзень.
19.00. Весткі.
19.25. «Санта-Барбара».
20.15. У свеце аўта- і мотаспорту.
20.45. Спецыяльны камерцыйны веснік.
21.00. Ціхі дом.
22.00. Весткі.
22.25. Спартыўная карусель.
22.30. На сесіі ВС Расіі.
23.00. З залы Канстытуцыйнага суда Расіі.
23.30. Ціхі дом. Працяг.

6 лістапада

Беларускае тэлебачанне

8.30. Раніца рэспублікі.
8.45. Кінанастальгія. «Утаймавальніца тыграў».
10.20. Рэйтынг.
16.30. Мультфільмы.
17.25. «Запрашальны білет». Выступленне дзіцячага ўзорнага танцавальнага ансамбля «Фрэскі».
18.00. Каралеўскае паляванне. Шоў-казіно.
19.00. Абласныя навіны (Магілёў).
19.10. Палёт у непагоду. «Электронмаш».
19.35. «Браслаўскія азёры».
19.40. Педагагічны экран. Прамая лінія.
20.40. Калыханка.
21.00. Панарама.
21.25. Тэлебіржа.
21.35. На сесіі Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь. Пасля заканчэння — Кінанастальгія. «Утаймавальніца тыграў»; НІКа.

Канал «Астанкіна»

5.00. Навіны.
5.20. Ранішняя гімнастыка.
5.30. Раніца.
7.45. Фірма гарантуе.
8.00. Навіны.
8.20. «Багатыя таксама плачуць».
9.05. Клуб падарожнікаў (з сурдаперакладам).
9.55. «Хітрыкі Радзеса». 1—4-я серыі.
10.30. Амерыка з М. Таратутам.
11.00. Навіны (з сурдаперакладам).
11.20. «Месца сустрэчы змяніць нельга». 4-я і 5-я серыі.
14.00. Навіны (з сурдаперакладам).
14.25. Брыдж.
14.50. Бізнес-клас.
15.10. Уолт Дысней прадстаўляе...
16.00. «Фантазіі на тэму Фабержэ».
16.10. Цэнтр.
16.50. Прэс-экспрэс.
17.00. Навіны.
17.20. Жараб'ёўка лігі чэмпіёнаў Еўропы па футболу.
17.50. Чалавек і закон.
18.20. Амерыка з М. Таратутам.
18.50. Поле цудаў.
19.45. Добрай ночы, малышы!
20.00. Навіны.
20.40. У «Клубе дэтэктываў». «КТБ-І» і канал «Франс інтэрнасьяналь» прадстаўляюць: «Балбатуны не змогуць прамаўчаць» з серыяла «Прыгоды прыватнага дэтэктыва Нестора Бурмы» (Францыя).
22.10. «ВіД» прадстаўляе: Палітбюро.
23.40. Музагляд. У перапынку (23.00) — Навіны.
23.45. Аўта-шоў.
24.00. Музычная гадзіна.
1.00. «Ехалі ў трамваі Ільф і Пятроў». Маст. фільм.

Канал «Расія»

7.00. Весткі.
7.25. Час дзелавых людзей.
7.55. Мульці-пульці.
8.05. Пілігрым.
9.05. Вольны час. «Дамашні клуб».
9.20. Кіпрас Мажэйка. Рэпартажы з НАТО.
9.50. Студыя «Сатырыкон». «Таварышу Райкіну — акцёру і чалавеку».
11.00. «Санта-Барбара».
11.50. Варыяцыі на тэму ракако.
12.05. Іграе санкт-пецярбургскі аркестр «Класіка».
12.35. Т. Ін. Ка.
12.40. Сялянскае пытанне.
13.00. Весткі.
15.00. Тэлебіржа.
15.30. Тон-лабірынт.
16.00. Там-там-навіны.
16.15. «Сям'я Смірновых. Як жыць далей?» Тэлефільм.
17.00. М-трэст.
17.15. Крыніцы.
17.45. Уолт Дысней па пятніцах. «Дзікі Джэк». Мастацкі фільм. 1-я серыя.
18.35. «Стомлены, як сабака». Мультфільм.
18.45. Свята кожны дзень.
19.00. Весткі.
19.25. «К-2» прадстаўляе: «САС»; «Аса». Мастацкі фільм. 1-я серыя; Фрак народа.
22.00. Весткі.
22.25. Спартыўная карусель.
22.30. З залы Канстытуцыйнага суда Расіі.
23.00. На сесіі ВС Расіі.
23.30. «К-2» прадстаўляе: «Аса». 2-я серыя.
0.45. Тэлевізійны тэатр Расіі. «Расказы пра Леніна».

Згубленае пасведчанне ўдзельніка ліквідацыі вынікаў аварыі на Чарнобыльскай АЭС серыя А № 041719, выдадзенае 20.12.1991 г. на імя Жыльскага Аляксандра Дзмітрыевіча, ЛІЧЫЦЬ НЕСАПРАЎДНЫМ.

Згубленае пасведчанне ўдзельніка ліквідацыі вынікаў аварыі на Чарнобыльскай АЭС серыя А № 954887, выдадзенае 12.07.1991 г. на імя Яўлаш Аляксандра Міхайлавіча, ЛІЧЫЦЬ НЕСАПРАЎДНЫМ.

Згубленае пасведчанне ліквідатара аварыі на ЧАЭС серыя А № 789689, выдадзенае на імя Забалотнага Мікалая Трафімавіча, ЛІЧЫЦЬ НЕСАПРАЎДНЫМ.

РАДЫЁ

6 лістапада

Апошнія паведамленні: 6.00, 7.00, 10.00, 13.00, 15.00, 20.15, 23.00, 23.55.

7.00 — «Радыёфакт». Ранішняя інфармацыйная праграма. 8.05 — «Дзелавы кур'ер». 8.15 — «Вясковыя ростані». 9.15 — «Культура і сучаснасць». Радыёчасопіс. 10.15 — С. Кавалёў, Э. Зарыцкі. «Падарожжа ў Княстве Сноў». Музычны радыёспектакль. Частка 2-я, заключная. 11.00 — радыёстанцыя «Беларуская маладзёжная». 12.00 — «Апоўдні». 13.10 — музычны канал. 16.05 — «Ад 8 да 14». Праграма для школьнікаў. 16.35 — «Ч-8». Музычная перадача. 18.00 — перадачы абласнога радыё. 19.00 — «Саветы: улада і жыццё». 19.20 — «Машэрава, 21». Прафсаюзны веснік. 20.05 — вячэрняя казка. 20.15 — «Пастфактум-радыё». 21.00 — «З калекцыі філафаніста». 22.00 — музычная праграма. 23.10 — выступаюць майстры мастацтваў. 0.00 — «Начны канал».

НАДВОР'Е

5 лістапада

Сёння ўдзень па рэспубліцы воблачнае з праясненнямі надвор'е, месцамі ападкі. Тэмпература паветра ў Віцебску, Магілёве — 2—4, Брэсце — 4—6, Гродна, Мінску — 3—5, Гомелі — 5—7 градусаў цяпла.

У наступныя двое сутак: 6 лістапада пераважна без ападкаў, 7-га — месцамі ападкі, туман, галалёд. Тэмпература паветра 6-га — уначы 2—7, удзень 0—5 градусаў марозу, 7-га — уначы ад 4 градусаў марозу да 1 градуса цяпла, па ўсходу да 8-мі цяпла, удзень 1—6 градусаў вышэй нуля.

Л. САНКЕВІЧ, інжынер-сіноптык.

ЗАСНАВАЛЬНІКІ:
Вярхоўны Савет Рэспублікі Беларусь, Савет Міністраў Рэспублікі Беларусь, калектыў рэдакцыі газеты «Звязда».

Галоўны рэдактар У. НАРКЕВІЧ.
Рэдакцыйная калегія: У. АНДРЫЕВІЧ (намеснік галоўнага рэдактара), І. БАРАНОЎСКІ, У. ГОЙТАН, В. ЖДАНКО, Л. ЛАХМАНЕНКА, М. МІХАЕВІЧ (першы намеснік галоўнага рэдактара), А. МЯСНІКОЎ, Л. РЫЖАНКОВА (намеснік галоўнага рэдактара), А. ЦІХАНОВІЧ, С. ШАЎЦОЎ.

НАШ АДРАС: 220041, гор. Мінск, праспект Ф. Скарыны, 77, рэдакцыя газеты «Звязда».
ТЭЛЕФОНЫ: прыёмнай — 32-51-05, аддзела пісьмаў — 32-04-52, 32-41-92, навін — 32-60-13, даведкі па рэкламе і аб'явах — 32-35-91.

Аўтары апублікаваных матэрыялаў нясуць адказнасць за падбор і дакладнасць фактаў. Іх меркаванні не заўсёды супадаюць з меркаваннем рэдакцыі.
Рэдакцыя пакідае за сабой права не ўступаць у перапіску з чытачамі.

Друкарня выдавецтва «Беларускі Дом друку».
Тыраж 81.098. Індэкс 63.850. Зак. № 224.
Выходзіць 250 разоў на год.
Нумар падпісаны ў 21.00.
М 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12
П 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12